

Letnik in izdajatelj: Okrajni odbor OF Crnomelj, Kočevje in Novo mesto - Izbija vsak petek - Odgovorni urednik Tone Gosnik - Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25 - Poštni predaj 23 - Telefon uredništva in uprave 127 - Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T 181 - Letna naročnina 300 din polletna 250 din četrtletna 125 din. Tak tiskarn: Tiskarna pravice v Ljubljani

Dolenjski list

IV. KONGRES SOCIALISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

Socialistična zveza in vsaka njena organizacija mora postati središče političnega življenja

Prvi dan kongresa so delegati počastili spomin na Borisa Kidriča, izvolili delovno predsedstvo in komisije, nakar so imeli referate tov. Marijan Breclj, Miha Marinko in Boris Kraigher. Drugi dan kongresa so o poročilih razpravljale ločeno tri komisije, zadnji dan pa so sprejeli poročila ter izvolili nov glavni in nadzorni odbor.

Ljubljana, dne 27. aprila. — V soboto ob deseti uri so se zbrali v veliki unionski dvorani v Ljubljani delegati iz vseh krajev Slovenije ter številni gostje na IV. kongres OF — Socialistične zveze Slovenije. Razen 662 delegatov 186 članov glavnega odbora, so prišli na kongres tudi predstavniki Tržaških in Koroških Slovencev ter Slovencev v Italiji.

Nekaj po deseti uri je kongres začel predsednik Socialistične zveze Slovenije tov. Josip Vidmar. V toplih besedah se je uvodoma spomnil prvega sekretarja Osvobodilne fronte tov. Borisa Kidriča, katerega spomin je kongres počastil z enominutnim molkom. Posebna tričlanska delgacija je nato odnesla venec s kongresa k grobnici narodnih herojev. Kongres je nato počastil še spomin umrlega člana Glavnega odbora Lojzeta Nusdorferja.

V delovno predsedstvo so bili izvoljeni znani politični voditelji Josip Vidmar, Miha Marinko, Franc Leskošek, Jože Rus, Vida Tomšič, Boris Krai-

gher, Marijan Breclj, Lidija Šentjura, Zoran Polič, Tone Fajfar, Franc Lubej, France Bevč, Janez Hribar, Vlado Krivic, Jože Petejan, Olga Vrabič, Albert Jakopič in Tine Remškar.

Delegati so soglasno sprejeli predlagani dnevni red in sicer: poročilo o delu fronte med tretjim in četrtem kongresom, o vlogi Socialistične zveze Slovenije v družbenem upravljanju gospodarstva, o osnovnih nalogah Socialistične zveze na vasi. Razen teh treh referatov je kongres sprejel na dnevni red še poročilo nadzornega odbora, volitve Glavnega in nadzornega odbora ter vprašanja in predloge.

Ko so bile izvoljene še razne komisije, je dobil besedo tov. Marijan Breclj, ki je v poročilu o delu OF med tretjim in četrtem kongresom med drugim rekel:

»Naš kongres, ki uvaja v slovensko politično življenje Socialistično zvezo delovnega ljudstva, bo svojo nalogo najbolje izpolnil s tem, da bo članstvu in organizacijam Socialistične zveze prepričljivo pokazal nujnost, ohraniti vse slavne tradicije Osvobodilne fronte in jim utrdil prepričanje, da nje delo razširiti in poglobiti v smislu nalog, ki jih terja sedanjí čas. Delovne množice v industrijskih krajih, v mestih in vaseh so odločene nadaljevati pot v socializem in se boriti v vsakodnevnem življenju za socialistične odnose na vseh področjih človekovega udejstvovanja. Ta vera delovnega ljudstva v stvar socializma in njegova pripravljenost, požrtvovalno razvijati materialne in duhovne pogoje za nadaljnji razvoj socialistične Jugoslavije, bo osnovna opora organizacijam Socialistične zveze, da bodo pod vodstvom Zveze komunistov in tov. Tita uspešno izvrševali svoje odgovorne naloge.

Izredno prisrčno pozdravljen je nato stopil na govorniški oder tovariš Miha Marinko, ki je v svojem obširnem poročilu govoril o izpolnitvi našega gospodarskega sistema, o decentralizaciji gospodarskega upravljanja, o ostankih starega administrativnega akumuliranja. Posebej je poudaril, da je nujno treba zmanjšati proizvodne stroške in tako uravnovesiti stroške naših proizvodov s svetovnimi cenami. Prav tako je poudarjal nujnost ekonomske rentabilnosti ter da morajo naše organizacije obvladati ekonomske probleme. Na koncu je govoril o nalogah Socialistične zveze, o vlogi sindikatov in nalogah komunistov, ki si morajo, kot je dejal, izobraževati in bogati svoje znanje, da ga lahko posredujejo množicam delovnih ljudi in da vzbujajo v množicah ustvarjalno pobudo za uresničitev socialističnih ciljev.

Prvi dan kongresa je govoril tudi tovariš Boris Kraigher o osnovni politični nalogi Socialistične zveze na vasi. V svojem govoru je poudaril, da socializem daje več možnosti, da resnično zainteresira kmeta v borbi za socializem skupno z delavskim razredom. Poudaril je nujnost razširitve kmetijskega področja ter skrb za zboljšanje kmetijske proizvodnje in o

važnosti boja proti klerikalnemu vplivu na vasi.

Drugi dan kongresa so delegati ločeno v treh komisijah razpravljali o referatih. V komisiji za politična in organizacijska vprašanja, so poudarili, da mora biti Socialistična zveza kot celota in vsaka njenih organizacij središče političnega življenja. Delegati so mnogo govorili tudi o vzgoji, o zamejskih Slovencih, o odgovornosti tiska in radia, in drugem.

V drugi komisiji so razpravljali o utrjevanju socialističnih odnosov in delavskega upravljanja. Posebno so poudarili nujnost boja proti birokratizmu v podjetjih, o vlogi sindikatov in drugem. Komisija o kmetijskih vprašanjih je mnogo razpravljala o kmetijsko-gospodarskih šolah, ki naj bi postale temelj kmečke izobrazbe, o ljudsko-prosvetnih vprašanjih na vasi, o vprašanju kmečkih žensk. Delegati so poudarili izredno važnost vzgoje in izobrazbe kmečkega človeka.

Tretji dan kongresa so delegati sprejeli poročila komisij in ustrezne sklepe ter izvolili nov glavni in nadzorni odbor.

OB ZAČETKU LETOŠNJIH GRADENJ V BELI KRAJINI

Pobud, načrtov in volje ne manjka - samo če bodo sredstva

Zelja po gospodarskem napredku ni v Beli krajini nič manjša kot drugod, le pogoji za uresničitev so težji. Stoletne gospodarske zaostalosti ni mogoče premagati čez noč. Za to je potreben čas, veliko sredstev in naporov, pa tudi prevzgoja miselnosti, ki je posledica te zaostalosti. Gospodarsko nezainteresiranost, ki je nastala tu pa tam v okraju kot posledica prejšnje zaostalosti, nekih nepreračunljivih obljub med vojno ter po vojni predvsem zaradi socialnih podpor, je prekinil zgodovinski VI. kongres ZKJ, ki je vžil delovnim množicam Bele krajine novega revolucionarnega poleta za gospodarski napredok. Delovni ljudje Bele krajine so spoznali, da je predvsem od njih samih odvisen gospodarski napredok in da morajo najprej do kraja razviti svoje lastne sile, šele nato pa računati na pomoč od drugod. Čeprav tega delovnega poleta pri množicah ponekod še danes ne razumeje posamezni komunisti v Beli krajini, ki so se vživeli v stare načine komandiranja in postavljanja od zgoraj, je Socialistična zveza delovnih ljudi kot celota razgibala ljudi ob raznih gospodarskih vprašanjih. Obširni delovni načrti občin in okraja so plod pobud delovnih ljudi, ki so jih dali preko svoje množične organizacije. Res je, da samo načrti in dobra volja še ni vse, kar je potrebno za gospodarski napredok. Za začetek zadostuje tudi to, računajoč pri tem, da se bodo našla seveda potrebna sredstva. Na tej osnovi je sestavljen letošnji okrajni načrt gradenj, ki so ga že začeli uresničevati.

O slabih prometnih zvezah v Beli

krajini smo že večkrat pisali v našem listu, prav tako o šolskih stavbah, ki jih marsikje sploh ni. V gradbenem načrtu za letos je predvidel okrajni ljudski odbor gradnjo šole na Vinici in v Dragatušu, gradnjo dijaškega internata v Crnomlju ter dograditev stavbe na Pungartu v Metliki za dijaški dom. V Metliki so dela v teku, te dni pa so zaključili tudi prostor za dijaški dom v Crnomlju, katerega gradnjo je prevzelo splošno gradbeno podjetje »Pionir« iz Novega mesta. Predvidevajo tudi gradnjo šol v Dragatušu in na Vinici. Dela na dokončanju prelozene ceste Tanča gora—Stari trg so se pričela, prav tako grade tudi cesto proti vasi Drage, kjer hkrati obnavljajo šolsko poslopje.

Okrajni ljudski odbor je na zadnji seji tudi sklenil, da se predvidena tovarna pletenit zgradit v Metliki. Tam bodo te dni pričeli tudi z gradnjo vinske kleti za tamošnji vinogradniški okoliš.

Vse to so sicer skromni začetki letošnjih gradenj s še bolj skromnimi sredstvi, vendar Belokranjci upajo, da pri tem prizadevanju ne bodo ostali sami brez pomoči močnejših okrajev in Izvršnega sveta Slovenije, ki je že doslej pokazal dokaj razumevanja. Za gradnjo tovarne pletenit v Metliki je doslej na razpolago komaj dobra četrtina sredstev, ki so potrebna za dokončno dograditev vseh objektov. Za opremo in razširitev obstoječih industrijskih podjetij, to je rudnika, tovarne Belsad, Belokranjske železolarne, tovarne učil, za gradnjo v načrtu predvidene opekarne ter opremo gradbenega podjetja potrebujejo najmanj 250 milijonov dinarjev brez vsote za gradnjo stanovanj. Tega zneska, ki bi ga bilo treba investirati v obstoječa podjetja takoj, okrajni proračun z investicijskimi fondii podjetij vred ne premore. Ta vložena sredstva pa bi omogočila zaposlitev večjega dela proste delovne sile, hkrati pa bi se znatno povečala proizvodnja in dvignil narodni dohodek.

Delovni ljudje Bele krajine si žele, da bi šli v gospodarstvu in v vsem ostalem življenju v korak z ostalimi delovnimi ljudmi v naši republici in vsej državi. Ker so, ne po svoji, pač

razumevanja med narodi in državami. Dosledna miroljubna politika naše države daje novi Jugoslaviji čedalje večji ugled in spoštovanje. Vrste naših prijateljev po svetu rastejo.

Ob prvem maju bodo naše misli spet pohitele k vsem tistim, ki so s svojimi življenji pečatili plodno delo in revolucionarno ustvarjalnost Komunistične partije pred in med vojno, ki so v vrstah borcev in aktivistov OF žrtvovali vse za svobodno domovino in ki dajejo danes vse napore za zgraditev socializma. Socialistična ideja je prodira v srca in čustva vseh naših delovnih, predanih ljudi. Prvič se bodo letos naši rdeči prapori poklonili tudi spominu nepozabnega heroja socialistične graditve in junaka naše revolucije, tovariša Borisa Kidriča, ki letos na naš veliki praznik s telesom ne bo med nami. Njemu in vsem narodnim herojem bodo plapolale zastave v mladem majskem jutru — njim v čast in slavo, nam v spodbudo, da teh zastav ne bomo nikdar izpustili iz rok!

Delavcem in delavkam, kmetom in kmeticam, delovni inteligenci, naši mladini, borcem, podoficirjem in oficirjem naše Jugoslovanske ljudske armade, vsem narodom Jugoslavije vihrajo rdeči prapori v vetru Prvega maja. Delavski prvomajski pozdrav vsem, ki gradimo veliko bodočnost naših narodov! Delavski prvomajski pozdrav vsem delavcem po svetu, kjerkoli se bjejo za svoje pravice — delavsko čast in oblast!

Zivel Prvi maj, mednarodni praznik delovnih ljudi!

Zivela svobodna, neodvisna, socialistična in demokratična Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Od tedna do tedna

Letošnje sedmo redno zasedanje Generalne skupščine OZN, ki je v preteklem tednu končalo s svojim delom, je bilo vendarle kronano z nekaterimi uspehi. Res, da je to »zasluga« kremenjskih sprememb, toda to le v toliko, da so sovjetski zastopniki v New Yorku po novih navodilih vendarle nekoliko popustili o tistih vprašanjih, ki se dolgo časa prav zaradi njihove trmoglavosti niso nikamor premaknili. To je najbolj dokaz, da je na strani Moskve levji delež vseh mednarodnih nesoglasij in napetosti na svetu. Spominimo se, kako brezbržno so v prvem delu zasedanja Generalne skupščine Sovjeti zavrnil indijsko resolucijo o Koreji in s tem zavrli prehod na treznejše razgovore, ki bi mogli že prej pospešiti sklenitev premirja. Zdaj pa, ko je iz Pekinga prišla sprogljiva ponudba in dobila končno še blagoslov iz Moskve, ni bilo nikjer več ovir in v Pan Mun Jomu so spet sedli za zeleno mizo. Tako se torej že v tem primeru dokaže, da kremenjske »zaslug« ne gre jemati kot kaj posebnega, ampak je za zdaj le malenkostno popuščanje, kakršnega ljudje na svetu pričakujejo še veliko več, da bo hladna vojna res tudi zmrznila.

Kominformovski odnos do naše države je posebno zanesljivo barometer, ki tudi zdaj pokaže, da so sovjetska dejanja še vedno v nasprotju z nekaterimi lepimi besedami, s katerimi so hoteli v zadnjem času zaslepit svet. Obmejni incidenti so se v zadnjih mesecih podvojili in madžarski oblastniki, ki so na preem mestu pri incidentih, tega prav gotovo ne počenja na lastno pest — saj vemo, da v teh deželah nastane le malo časa samostojno — ampak dobivajo zelo določena navodila iz Moskve. Tako so na kominformovskih mejah v 14 dneh aprila povzročili madžarski, romunski in bolgarski organi 496 incidentov, ki jih moremo vse pripisati Kremlju in njegovi v tem primeru kaj malo prepričljivi »mirovni ofenzivi«.

Seveda tudi v drugih državah ne hlastajo s prevetlikim optimizmom po zagonebnih moskovskih potezah, ampak jih hladno ocenjujejo, pričakujejo predvsem več dejanj. Predsednik letošnjega zasedanja Generalne skupščine Pearson je zelo določeno povedal, da čakajo tri preizkušnje Sovjetsko zvezo, če naj svet veruje njeni iskrenosti: podpis premirja na Koreji, sklenitev avstrijske državne pogodbe in ureditev nemškega vprašanja. Tako se zlasti Moskva in Washington na vse kriplje merita z izjavami državnikov zdaj tukaj zdaj tam. Zgodilo se je celo nekaj za sovjetske razmere nenavadnega: moskovska »Pravda« je objavila v celoti znani Eisenhomerjev govor. Pridala mu je seveda svoje tolmačenje in hotela marsikaj Eisenhomerju ovreči, toda v bistvu pa je le pristala, da bo Kremelj pripravljen na zeleno pogajanja. Vse zahodne velesile so v zadnjem tednu zavzele tudi uradno stališče do moskovskih »ponudb in ta stališča se strinjajo predvsem v tem, da bi bilo napak odbiti kakršnen koli predlog, ki bi mogel služiti razjasnitvi zapletenih mednarodnih hprašanj. Na ta način bo v bodoče še precej tipanja in tehtanja z obeh strani, ki sta se previdno lotili premikati in valiti s poti nevarne kamne spotike.

Pomlad v Beli krajini

»Dolenjski list« čestita ob prazniku dela vsem svojim bralcem, naročnikom in sodelavcem!

IV. KONGRESU OF — SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

Ljubljana

Delovni kolektiv tovarne perila Novo mesto pošilja IV. kongresu borbene pozdrave! Danes, ko praznujemo 12. obletnico ustanovitve OF, obljubljam, da bomo z delom in učenjem dokazali, kako enotni smo za stvar svobode in za čimprejšnjo zgraditev socializma. Sledili bomo kongresu z vsem zanimanjem, ker se zavedamo, da bo prinesel našemu ljudstvu novih pobud na nadaljnje zmage!

Naj živi IV. kongres OF!

Naj živi Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije!

Delovni kolektiv tovarne perila Novo mesto.

9. maj — občinski praznik Metlike

Na lanskem občnem zboru Zveze borcev v Metliki je bilo določeno, da se 9. maj proglasi za občinski praznik mesta Metlike. Ta dan je leta 1942 odšla v partizane prva večja skupina Metličanov, medtem ko so posamezne manjše skupine odhajale že prej, saj so Metličani doživeli svoj ognjeni krst že 2. novembra 1941 na Gornjih Lazah, ko so jih po izdaji obkolili Italijani in so v neenakem boju med drugimi padli tudi prvi trije Metličani.

Tudi letos je odbor ZB poskrbel, da bo proslava vredna spomina padlih metliških borcev in slavnih dni naše zgodovine.

24. maj — občinski praznik Dolenjskih Toplic

Na zadnji redni seji je občinski odbor Zveze borcev Dolenjske Toplice soglasno sprejel predlog, da se 24. maj proglasi za občinski praznik. Ta predlog podpirajo tudi vsi vaški odbori ZB in Socialistične zveze delovnih ljudi. Na ta dan je bil leta 1941 prvi sestanek aktivistov OF iz topliške občine v meniških stelnikih, katerega se je udeležilo 7 domačih aktivistov in en član Izvršnega odbora OF Slovenije.

Na prvo proslavo tega zgodovinskega dogodka se množične organizacije občine Dolenjske Toplice že vneto pripravljajo. Izvoljen je poseben pripravljalni odbor iz vrst starih aktivistov in sposobnih organizatorjev, ki skrbi, da bo prvo praznovanje res praznik vse občine. Praznovanje bo združeno s teledavnimi nastopi kulturnimi prireditvami, z mimohodom, tekmovanji posameznih skupin in pod. Pred praznikom bodo proslave še po vseh vaseh, zvečer pred praznikom pa bodo goreli kresovi. V Toplicah pripravljajo veliko bakljado.

Pred desetimi leti je zasedal zbor aktivistov na Pugledu

V ponedeljek 27. aprila smo praznovali dvajseto obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda in desetletno obletnico zasedanja zbora aktivistov iz vse Slovenije, ki je bil v majni in požarni vasi Pugled na Kočevskem.

V tej vasi, nad katero se je kruto maščevala fašistična roka, se je zbralo takrat nad sto vodilnih aktivistov iz vse Slovenije, ki so od 27. aprila do 1. maja 1943 v majni baraki med ruševinami, zastraženi od Narodnoosvobodilne vojske, zasedali in v bližini največje sovražne postojanke reševali najvažnejša vprašanja Osvobodilne fronte: vprašanja njene enotnosti in bodočega razvoja v borbi proti okupatorjem in domačim izdajalcem za osvoboditev in srečnejšo bodočnost naše domovine. Tu so bile v najtežjih dneh, sredi krvavih bojev za osvoboditev in bodočnost slovenskega naroda zakonjene dolgoletne težnje vseh naprednih delavnic ljudi naše dežele, ki so se pod političnim vodstvom Komunistične partije že v stari Jugoslaviji in prej borile za enotnost, za skupno usodo in srečnejše življenje v združeni Sloveniji ter medsebojno skupnost z vsemi jugoslovanskimi narodi.

Z ustanovitvijo Osvobodilne fronte,

katero dvajseto obletnico praznujemo letos, je bil uresničen prvi korak na tej poti. Osvobodilna fronta je v procesu svojega razvoja postajala vedno večja in trdnjša zveza delavcev, kmetov in delovne inteligence. Res je OF v svojem začetku imela več ali manj koalicijski značaj, kar je zgodovinska posledica takratnih družbenih razmer in političnih grupacij. Ta njen koalicijski značaj se je odražal v razmerju med njenimi osnovnimi ustanovnimi skupinami: Komunistično partijo, ki je dala pobudo za njeno ustanovitev, krščanskimi socialisti, naprednim in demokratičnim delom Sokola ter naprednim delom naših kulturnih delavcev.

Ta njen več ali manj koalicijski značaj je v njenem začetku popolnoma opravičljiv, zlasti še, če upoštevamo politično razdrojenost in razcepljenost naprednih sil na razne politične grupacije, ki so obstajale pred njeno ustanovitvijo. Za pravilno rešitev tega nadvse važnega in zamotanega vprašanja se imamo zahvaliti predvsem vodstvu Komunistične partije, ki je našlo in odprlo to primerno in široko pot k močnemu in enotnemu narodnoosvobodilnemu gibanju in enotni politični organizaciji, v kateri so razdvojene ter

nacionalno in socialno izkoriščane delovne množice našle in imajo še danes edino pravo mesto za interese vseh poštenih ljudi ne glede na njih versko prepričanje in nacionalno pripadnost.

Ze v Dolomitih je Izvršni odbor OF v zimi 1942-43 napravil analizo takratnega notranje-političnega položaja in osnovnih političnih sil, ki jih je zajela evropskoosvobodilna vstaja in boj proti fašizmu ter začel utrjevati enotno politično organizacijo slovenskega naroda — Osvobodilno fronto. V tej zvezi je bila sprejeta dolomitska »izjava«, katero so pripravljali in podpisali predstavniki treh osnovnih političnih skupin: za Komunistično partijo tov. Kardelj, Kidrič in Leskošek, za Sokole Lubej Franc in za krščanske socialiste tov. Marjan Brečelj, Tone Fajfar in Kocbek. Ta izjava je pomemben, prelomni kamen ter mejnik v kovanju politične enotnosti in notranje konsolidacije OF z dolomitijskega mesta in vloge Komunistične partije v njej. Tako je Osvobodilna fronta postala skupna in enotna politična organizacija z enotnim vodstvom in enakimi skupnimi dolžnostmi vseh njenih članov.

Izvršni Odbor Osvobodilne fronte je v teh časih zapustil Dolomite in se s težavo prebil na Dolenjsko, kjer je na seji 23. aprila 1943. leta sredi roških godov sklical prvo večje zborovanje vseh vodilnih političnih delavcev in vojaških političnih funkcionarjev Slovenije. Na zborovanju, ki je bilo od 27. aprila do 1. maja na Pugledu, je tov. Kardelj po vsestranski analizi notranjega in zunanega političnega položaja podkrepil in znova utemeljil pravilnost dolomitske izjave. Tovariši Kidrič pa je na tem zboru podal izčrpen pregled političnega in organizacijskega razvoja OF, Antifašistične zveze žena in Zveze slovenske mladine. Tri dni so na Pugledu najvidnejši vodilni politični delavci Slovenije predstali takratni politični položaj in kovali načrte za bodoče delo in borbo OF.

Fašizem se je v tem času znašel v veliki krizi, ki ga je porinila v defenzivo. Z zborom političnih aktivistov OF na Pugledu so bile okupatorju in domačim izdajalcem spodrezane zadnje korenine na slovenskih tleh. Začel se je vsesplošen polet narodnoosvobodilnega gibanja, ki se je razširjal in znova okrepil celo globoko v sovražnem zaledju. Vse poznejši razvoj borbe in dela Osvobodilne fronte je pokazal pravilnost zaključkov Zbora aktivistov na Pugledu. Sovražni naklepi Črtomirja in drugih so bili do kraja razkrinkani.

Novo mesto ima 6194 prebivalcev

Po prvih znanih podatkih zadnjega ljudskega štetja ima Ljubljana 135.555, Celje 25.455, Maribor 75.907, Kranj 17.150, Novo mesto 6194, Ptuj 8253, Jesenice pa 15.811 prebivalcev. Prebivalstvo Novega mesta je torej od zadnjega ljudskega štetja občutno naraslo.

Izdajalska vloga vrhov bivše katoliške stranke, ki so šli v odkrito sodelovanje z okupatorjem in strahili ljudstvo zlasti pa vernike pred Osvobodilno fronto in Komunistično partijo, je postala očita. Protijudska duhovščina je pozivala vernike na sodelovanje z okupatorjem, proti Osvobodilni fronti.

Boris Kidrič — Peter Kalan na Bazi 20 v kočevskem Rogu jeseni 1944

Ljudje pa so iz dneva v dan bolj prihajali do spoznanja, da je njihov mesto v Osvobodilni fronti. Tako se je vrhovom protijudske klerikalne reakcije zrušila kamen po kamnu docela vsa stavba. Izkazalo se je, da so vse protijudske in reakcionarne sile, ki so našle

svoje utelešenje v izdajalskih vrhovih protijudske duhovščine, imele le toliko moči, kolikor jim je okupator dajal opore in nič več.

Tako je bil zbor aktivistov na Pugledu močan uvod v nov polet narodnoosvobodilnega gibanja v spomladni leta 1943 in pogoj nadaljnjega razvoja zmagovitega narodnoosvobodilnega boja in ljudske revolucije. Bil je močna politična podlaga za aktivizacijo in pritegnitev vseh patriotov in Ljudsko fronto proti fašizmu, kar je močno oslabilo sile okupatorja ter bele in plave garde in vseh odtentkov »zlate sredine« in ostale protijudske reakcije.

Njegov pomen ni le v tem, da je močno utrdil enotnost Osvobodilne fronte, brez katere bi ne bilo vseljenskega protifašističnega osvobodilnega boja, ampak je postal praktična in teoretična osnova za uresničitev ene izmed temeljnih točk Osvobodilne fronte, ki pravi, da prevzame oblast delovno ljudstvo v svoje roke. Rešeno je bilo torej tudi vprašanje bodočnosti slovenskega naroda. Utrditev enotnosti Osvobodilne fronte ter jasni izgledi za bodočnost so vplivali na to, da se je narodnoosvobodilno gibanje razvijalo v tako mogočno silo, ki je ni bilo in je ne bo nikomur nikdar več mogoče ugnati.

Zavedajoč se tega neprecenljivega pomena Zbora aktivistov na Pugledu, je pripravil Okrajni odbor OF Kočevje proslavo njegove desete obletnice na Pugledu s srečanjem partizanskih patrol in skupin aktivistov-terencev, kar se je izvršilo v nedeljo 26. aprila. S tem je bil dan tudi najlepši in največji poudarek IV. kongresu Osvobodilne fronte Slovenije, ki je dan prej pričel s svojim delom.

Ob priliki proslave desete obletnice zasedanja prvega Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju, ki je bilo od 1. do 3. oktobra 1943. leta, pa bodo tudi na Pugledu večje svečanosti. Tako bomo delovni ljudje v partizanski Kočevski znova dokazali, da v naših srclih gori in se odvija z neugnanu rastočo silo velik plamen goreče ljubezni do domovine in ustvarjalna volja ter pripravljenost, vztrajati v borbi za ohranitev vseh pridobitev narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije ter za zgraditev socializma. Plamen, ki nam ga je v srclih vzgala Komunistična partija in pozneje pred dvajsetimi leti Osvobodilna fronta, ne bo v nas nikdar več ugasnil.

Tone Ožbolt

Jože Klark:

Peter Kalan nas je poslednjič zbral okoli sebe

15. april nam bo ostal v trajnem spominu, tako kot nam ostajajo v spominu dogodki, ki človeka zajamejo in pretresejo najgloblje v srce. Ko smo 15. aprila spremljali na zadnji poti junaka in človeka med junake, njegove nekdanje soborce, smo začutili vsi tisto globoko bol, ki jo nekoliko olajšajo le solze. Ves slovenski narod in večina delovnih ljudi Jugoslavije je spremljala Borisa Kidriča na njegovi zadnji poti po beli Ljubljani; eni v sprevedu, drugi v špalirju in mnogi pri radijskih sprejemnikih.

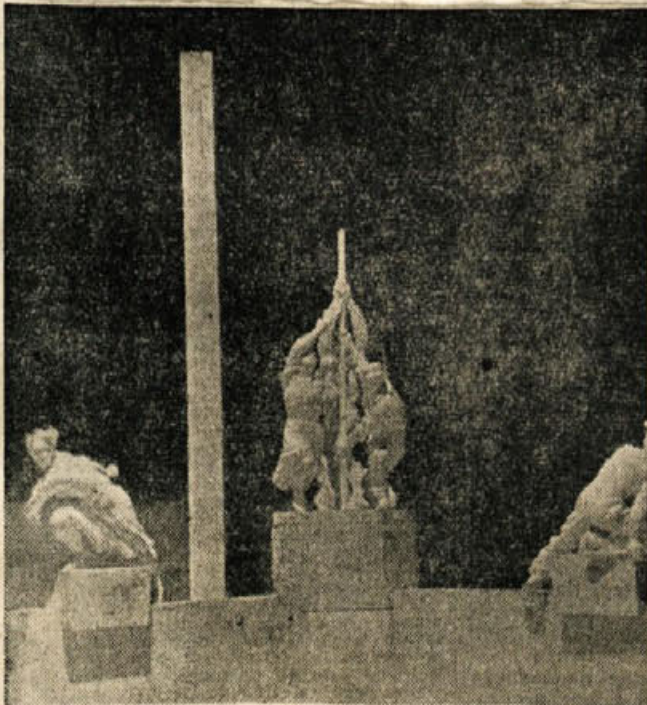
Ko so govorili tovariši Tito, Kardelj, Marinko in ostali, je sklonilo glave vse jugoslovansko delovno ljudstvo. Poslovilne besede tovariša Kardelja so nas tako pretresele, da je zajokalo milijon Slovencev in več milijonov Jugoslovancev. Občutili smo, da govori prijatelj prijatelju, soborcu, ki sta oba del naših borb in zmag in z neštetiimi nitmi povezana s slehernim borcem narodnoosvobodilne borbe, z vsakim delovnim človekom naše revolucije, s ti-

stim človekom, za katerega gradimo resnični socializem. Zato smo občutili ta dan, kot bi nam nekdo trgjal del naše borbe, del nas samih, trgjal tisto, kar je bilo tako tesno povezano z vsemi dogodki naše dosedanje borbe. In tovariš Kardelj ne bi mogel tako človeško toplo in v srce segajoče govoriti, če ne bi občutil, da je žalostno kot on vse jugoslovansko delovno ljudstvo.

Toda v dneh žalovanja za tovarišem Kidričem smo občutili poleg velike boli tudi ponos in veliko moč, ki prihaja iz zavesti, da nas je mnogo, mnogo, ki enako mislimo in smo povezani v veliko jugoslovansko družino in z njo z delovnim ljudstvom vsega sveta. Ob takih mislih smo vedno ponosni, da imamo take ljudi kot je bil Boris Kidrič in kot so tovariši, ki so ga nesli po stezi trga Herojev s v cvetjem posuti grob.

Zato je bil 15. april dan velike žalosti, pa tudi dan ponosa in ljubezni do naše stvari, dan, ko izginejo vse dnevne nevednosti, vse sebičnosti. Mar si niso naši občutki ob takih dneh podobni? Spomnimo se na kočevski Zbor odposlancev slovenskega naroda, na sprejem prve slovenske vlade v Ljubljani, na proslavo slovenskih brigad v Toplicah in še na mnoge druge podobne velike dogodke. Ob takih prilikah občutimo bol za onimi, ki so bili med nami in jih ni več, hkrati pa moč in enotnost ljudskih množic, tistih delovnih ljudskih množic, o katerih je tov. Kidrič tolikokrat z zaupanjem in ponosom govoril.

Zato bi lahko po partizansko rekli: To je bil Kidričev poslednji, toda največji miting in Peter Kalan nam je tega dne molče največ povedal.

Osnutek spomenika, ki ga bodo do jeseni postavili v Kočevju v spomin 2400 žrtev kočevskega okraja v letih NOV

Titova štafeta letalcev bo 3. maja v Prečni

Novomeščani in ostali prebivalci Dolenjske gotovo še niso pozabili aeromitinga, ki je pokazal septembra 1950 v Prečni precejšen napredek letalstva na Dolenjskem. Po mitingu je delo Aerokluba sicer nekoliko zaostalo, lani pa se je spet precej razširilo. V letalski šoli v Prečni so se vzgajali mladi ljudje v letenju in sestavljanju raznih delov letal. V Novem mestu je modelarska delavnica, kjer mladi modelarji navzle temu, da jim še ni uspelo dobiti primernega prostora, pridno napredujejo in so šil letos 26. aprila celo na republiško tekmovanje modelarjev v Ljubljani.

Hangar, katerega smo pričeli graditi leta 1950, še vedno ni popolnoma dograjen. Manjka mu še cementna plošča v notranjosti, napraviti in vstaviti je treba vrata, napeljati tračnice, splinirati prostor pred hangarjem, da bomo letala lahko vozili vanj, urediti je treba električno napeljavo in še marsikaj drugega. Vsa ta dela čakajo novi odbor, ki je bil izvoljen na zadnjem obnem zboru. Vendar pa Aeroklub za vse to nima denarnih sredstev. Aeroklub Novo mesto je tudi del velike organizacije Letalske zveze Jugoslavije, katere pokrovitelj je maršal Tito. Tudi v našem Aeroklubu se vzgajajo mladi kadri letalcev in padalcev — čuvarjev neba. Zato pričakujemo, da bodo za delo te važne organizacije pokazala razumevanje vsa naša podjetja in ustanove in jo podpirali, kakor je treba.

Občni zbor je članom nakazal vrsto novih nalog, ki jih je treba opraviti v življenju. Med prvimi in zelo častnimi je Titova štafeta letalcev, ki bo letos prvič tudi na Dolenjskem. Letalska štafeta Slovenije bo preletela progo Ljubljana—Maribor—Celje—Novo mesto—Ljubljana—Lesce—Poštojane—Poča. V nedeljo 3. maja ob 11. uri dopoldne bo štafeta iz Celja priletela na letališče v Prečni. Tu bo najprej otvoritev letne letalske sezone, nato pa predaja našega pozdravnega pisma za maršala Tita. Na našem letališču bo štafeto prevzel pilot

Aerokluba Novo mesto, ki bo z njo poletel do Ljubljane, tam pa jo bo predal Ljubljancem. Po odletu štafete bo na letališču v Prečni propagandno letenje z motoralim in jadralnim letalom za goste.

Meseca maja se bo uresničila tudi želja starih novomeških pilotov. Republiški odbor Letalske zveze nam je dodelil motorno letalo PO-2, ki ga bomo uporabljali za padalstvo in vlečenje jadralnih letal. Na njem bod naši piloti pokazali Novomeščanom svoje znanje, jadralskem, padalcem in modelarjem pa bodo razlagali ustroj motornega letala. Tudi naš Novo mesto jih bodo kdaj pa kdaj popeljali.

V sklopu bodočih nalog je predviden tudi več predavanj na Ljudski univerzi in predvajanje filmov o letalstvu. Obsežna so naloga, ki čakajo novi odbor in članstvo Aerokluba Novo mesto. Načina in oblike dela v tej organizaciji so tako pestre in zanimive, da bo naša mladina prav gotovo pokazala kar največ razumevanja za udeleževanje v njej. Vabimo jo, da se v tim vršem številu vključi v vrste mladih letalcev in padalcev. Prav gotovo pa bodo pokazala malo več razumevanja kot doslej tudi naša podjetja, ustanove in množične organizacije, ki naj plemenito delo — vzgojo mladih letalcev in padalcev — podprejo finančno in materialno. Letalstvo na Dolenjskem ima vse pogoje za razvoj, zato ga krepko podpiramo!

-M.

ZBOR RODU GORJANSKIH TABORNIKOV

Rod gorjanskih tabornikov priredi v soboto, dne 2. maja pohod na Gorjanec in se bo udeležil proslav Gorjanskega bataljona. Zbor bo ob 4. uri zjutraj na Glavnem trgu.

Če greš iz Novega mesta skozi Prečno proti Dol Straži, te po poludrugurni hoji pot privede v Podgorje. Vasica leži v vzhodni strmi Nove gore, ki se vanjo takoj za cesto vzpenjajo vinogradi. Na levi strani se ti pogled odpira proti Novemu mestu in Gorjancem, pred teboj pa se v dalji kažejo obrisi Ljubna. Podgora ima kakih petnajst hiš in spada pod prečno občino. Tu so se sredi preteklega stoletja naselili starši Frana Levstika, slovenskega pesnika, pisatelja, dramatika, kritika, jezikoslovca in bojevnika za resnico in pravico.

Levstikov rod izvira iz Spodnjih Retij pri Vel. Laščah. Pisatelj oče je imel tam skromno posest, obsega jočo komaj osmino grunta. Ko je zvedel, da je v Podgori naprodaj posest Florijana Sajeta, jo je kupil in prepisal na sina Matijo, prodal dom v Retjah in se 1855 ali 1856 preselil v Podgorjo z ženo, sinovoma Matijo in Janezom ter hčerama Heleno in Mico. Pisatelj z očetovo prodajo ni bil zadovoljen, kajti preveč je bil navezan na rojstni kraj. Celu po preselitvi domačih je rajši zahajal v Retje in med drugim tu pri sosedu Ilji zasnoval znamenitega Martina Krpana.

Danes v Retjah ni več Levstikovih sorodnikov: pisateljovi bratje in sestre so umrli ali neporočeni ali brez otrok. Edini pravi sorodniki so torej potomci

Pri sorodnikih pisatelja Frana Levstika v Podgori

pisateljevega brata Matije v Podgori. Oddolžimo se spominu genialnega pisatelja in stopimo k hiši, ki ima nad vrati napis: Podgora, št. 61. Ko si radovedno ogledujemo dom, se nam približa visok, žilav, še ne 50-letni možak, ki se je ravno pogovarjal z nekom pred hišo. Ze po obrazu sodimo, da bi utegnil biti gospodar. Prijazno, toda ponosno pritrdi na naše vprašanje in že smo sredi pogovora. Ime mu je Jože in ima deset otrok: pet fantov in prav toliko deklic; najstarejšemu je 17 let, najmlajšemu podrguro. Posest je prevzel po svojem očetu Francu, le-ta pa je bil sin pisateljevega brata Matije; torej je današnji gospodar pravi pisateljev pranečak. France bi nam gotovo vedel o njem povedati kaj več, žal pa je pred tremi leti umrl, star 78 let.

Posest, ki jo je kupil pisatelj oče v Podgori (21 orolov), je še vedno v rodbini, samo stari vinograd je opuščen ker je zaradi strmega brega zemlja sčasoma spozlela v dolino.

Pisatelj je bil v Podgori le malokrat po družinskem izročilu največ osemkrat. Bil je dober, pošten človek, le nekoliko siten. »In trmast, kakor so trmasti vsi Levstikovi moški še danes!« pristavi s smehom gospodarjeva sestra Mica, ki se nam je med pogovorom pridružila

Prav ona je po sodbi domačih pisatelju najbolj podobna, zlasti v čelo in nos.

Kakega Levstikovega rokopa ali pisma pri hiši danes ni. Pisatelj brat Matija je menda večino prodal trem ljubljanskim gospodom za 470 goldinarjev. Edini spomin nanj je v Podgori še: štirioglat zrcalo v okviru, pritrjenem pokončno na skrinjico s predalom, močno preperela omara, ki mora biti nekje na kašči, trenutno založena srebrna žepna ura s pokrovčkom in tintnik iz belega porcelana. Vse to je po pisateljevi smrti pripeljal domov brat Matija. O palici in očalih, ki jih omenja dr. Alojzij Turk v Življenju in svetu, 1931, ne ve Jože Levstik ničesar.

Na prijazno povabilo stopimo še v hišo. Iz veže vodijo desna vrata v večjo sobo — »hišo«. Nasproti nam pride visoka, močna 70-letna ženska — gospodarjeva mati. Ker nam je sin prej ni omenil, smo sprva kar presenečeni. Brž izrabimo priliko, da polizemo še to in ono iz starejšega, torej še zanesljivejšega vira.

Gospodarjeva mati vdova Marija je doma iz dobropoljske družine Sporelevih. K hiši se je primožila 1899. leta, torej pisatelja ni poznala več, saj je umrl dvajset let poprej. Kar ve o njem, ve iz pripovedovanja tasta Ma-

tije, umrlega 1902, in svojega moža. Kadar jo kaj vprašamo, nam takoj vpadе v besedo: »Le čakajte, bom kaj povedala, pa vse po pravic«, kot se mora. O moževem stricu pripoveduje s spoštovanjem in sočutjem in ga onika. Od časa do časa preneha govoriti zaradi hudih bolečin v nogi in glavi, ki jo mučijo zadnja leta. Pozna se ji, da je veliko brala in da je razumna ženska.

Vdova pripoveduje: Levstikovi v Podgori so zadnji moški potomci pisateljevih sorodnikov. Kot edinega pravega sorodnika so njene sina povabili 1931. leta tudi k Levstikovim slavnostim v Vel. Lašče.

Pisatelju se je v življenju slabo godilo. Po končanem šolah mu je mati rekla, ker je doma trda predla: »Zdaj si moraš pa sam pomagati.« Pri hiši je bila namreč revščina, včasih tudi slabše letine in ga niso mogli podpirati. Zgodilo se mu je nekoč, menda na Dunaju, da je papir zviljal v kepe in jih jedel, da bi potešil hudo lakoto. »Na graščini« — to je pri Pacetu, kjer je bil za domačega učitelja — »so pa stric imeli eno zaljubljenost.« Zanimivo pa je, da se je v družinskem izročilu strnila ljubezen do Zidarjeve Tone in Franje Malenškove v eno: vdova govori namreč le o Franji.

V zadnji bolezni je bil pisatelj velik revež. Stanoval je ob Ljubljani. Gospodinja se zanj ni brigala. Ceprav z bratom Matijem zadnja leta ni imel dosti stikov, ker sta se bila drug drugemu odzujala, si je pred smrtjo vendarle zaželel njega in sestro Mico. Sta sta v Ljubljano. Brat je bil tako slab, da je Matija ostal pri njem štirinajst dni. Vendar ona ne ve, ali je umrl že takrat, ali pa je šel Matija ob smrti še enkrat v Ljubljano.

Pisatelj je stvari so pripeljali nato v Podgorjo, v kolikor jih ni prodal že v Ljubljani. Pisatelj je obleko je menda nosil za njim še njen mož; to je prav tista, ki je v njej naslikan. Na podobi pok. novomeškega slikarja Germa, narejen po fotografiji. Na vsakega od bratov in sestra je prišlo 400 goldinarjev dedščine. Pisatelj očeala so menda res bila nekoč pri hiši, kakih rokopišev in palice pa se ne spominja. Na pripombo, da so palica in očala bila, kakor je čuti, v lasti potomcev tiskarja Krajca, pravi: »Lahko da, z Matijem sta si bila zelo na roko, pa mu jih je najbrž on dal.«

O hiši pa pripoveduje tole: Današnja stoji na istem mestu, kakor je stala nekoč in je iste velikosti. Ko se je ona omožila, je bil dom precej zanemarjen, leva polovica je bil sploh lesena. Hiša je bila nižja in s slamo krita. Vhoda s ceste ni bilo, ker so bila

Dolenjski PIONIR

Poznate dolenjsko pesnico - pionirko?

Kdo izmed dolenjskih pionirjev ne pozna mlade in še mnogo obetajoče pesnice Ivanke Hribarjeve, doma iz Vrha pri Žužemberku? Prebrali ste že njene pesmice v »Pionirskem listu«. Žužemberški pionirji Ivanke dobro poznajo. Imajo jo tudi radi, v veseljem in zanimanjem poslušajo in prebirajo njene pesmice, ki jih je že lepo štvelilo.

Dobro uro iz Žužemberka je vasica Vrh, kjer je domek naše Ivanke. Na robu doline reke Krke ždi mala hišica. V njej je priokala na svet 23. oktobra 1936. Mladost ji ni bila postлана z rožicami, pač pa kakor vsakemu kmečkemu otročiču brez posebnih doživljanj. Starši niso imeli časa misliti nanjo, imeli so veliko drugega dela in skrbi, da so preživljali več nedorastlih otrok. Ko se je zavedla življenja, je mlado dušo prevečala velika ljubezen do staršev, male rodne hišice in do rodne slovenske zemlje, kjer ji je tekla zibelka. Kako mora slovenski pionir ljubiti svojo drago domovino, je Ivanka napisala v šolski zvezek s temi prelepimi besedami:

»Zato te ljubim, draga dežela materina, draga moja domovina, ker si se tako junaško borila...« Ivanka hodi zdaj v IV. razred nižje gimnazije v Žužemberku ter je vzorna in pridna dijakinja. Učiteljji jo imajo zelo radi. Kaj bi je ne imeli, ko sama pravi, da ji je učenje glavna skrb.

»Zavedam se, da bom s svojim znanjem nekoč koristila sebi in domovini«, tako pravi o sebi.

Sl. H.

Góre visoke, reke globoke
pozdravljajo tebe — slovenski junak.

Gaji zeleni, snežniki ledeni
še čujejo borcev junaški korak.

Temni lesovi, širni gozdovi
tiho šumljajo: da bil si junak!

Gorenjska, Dolenjska, vsa zemlja
slovenska
še v sanjah poslušaj neustrašen korak.

Da bo svobodna, zemljica rodna,
zapustil si mamico — mladi junak.

Cez njivice razore podal si se v góre:
Svoboda, svoboda je pel ti korak!

Pred tabo smrt blede, lakota, beda,
a bil si neustrašen, mladi junak!

Zdaj vse te proslavlja in vneto
pozdravlja.

Zdravol ti kličemo — hrabri junak!
Ivanka Hribar.

Križanka

»Šahovski konjiček«

Vodoravno: 2. pregovor, 4. del obleke, 6. gorovje na Dolenjskem, 9. igralna karta, 10. žensko ime (2. sklon množine), 11. jopica, 13. neodločena igra, 14. mene, 15. enota za merjenje električnega upora (fonetično), 16. glasbilo, 18. vojna (hrv.), 19. osebni zaimek (ednina), 20. osebni zaimek, 21. rabi voznik, 23. majhne ure, 25. sestavlja telo, 26. oblika pom. glagola biti, 29. obrtnik, 32. letoviški kraj na Gorenjskem.

Navpično: 1. jokanje, 2. skupina čebel, 3. mongolski poglavar, 4. dva enaka soglasnika, 5. oblika glagola vcepiti, 6. njega, 7. del kolesa, 8. vrsta vrbe (žensko ime), 12. zavoj, 13. zelena žaba,

14. mesto na Štajerskem, 17. vas pri Novem mestu, 22. konec, uspeh, 23. udarec, 24. vrsta razprave, 25. nam kaže čas, 27. vzvišene lirске pesmi, 28. pamet, 29. skrajni konec suhe zemlje, 30. staroslovska pijača, 31. učenje.

Rojaki v Ameriki za šentjernejski spomenik

Poročali smo že, da zbirajo Dolenjci v Ameriki prostovoljne prispevke za spomenik padlim junakom šentjernejske doline. »Prosveta« piše 16. marca, da zbirka narašča.

Jerry Gorenz, ki vodi zbiralno akcijo, poroča med ostalim, da mu je John Paulič poslal 5 dolarjev.

»Bral sem v Prosveti, da pobiraš za spomenik v Št. Jerneju. Tudi jaz prispevam zaradi moje nečakinje, ki tam stanuje. Piše se Bučar. Njenega moža so belogardisti ustrelili pri večerji. Beli so prišli v hišo, vzeli moža ven in ga ustrelili zadaj za hišo. Nečakinja je prišla in ga dvignila v naročje, kjer je izdihnil svoje življenje. Tako so delali hlapci dušnega pastirja Rožmana, katerega nekateri ljudje še danes smatrajo za škofa. — Jaz sem doma iz Orehovice,« zaključuje pismo John Paulič iz Gardena v Kaliforniji.

»Nisem tam doma, sem pa Dolenjec kot si ti. Darujem zato, ker je akcija zgodovinskega pomena,« piše Gorenz v svojem pismu Mihael Tomec iz Johnstowna, ki je prispeval za spomenik 5 dolarjev.

Rojak Anton Gregorič iz Calumeta, ki je poslal 4 dolarje, pravi v svojem pismu med ostalim: »Doma sem iz vasi Groblje. Prej sem daroval za spomenik v Žabji vasi, sedaj pa berem, da zbirate tudi za spomenik v Št. Jerneju, zato prispevam tudi vam...«

Frank Mikullič iz Johnstowna pa piše takole: »Jaz nisem iz Št. Jerneja, ampak iz Brusnic. Št. Jernej mi je dobro poznan, tja sem hodil na semenj. Prispevam tri dolarje.«

Poleg Mary Furarjeve in Jerryja

Gorenza zbira prispevke za šentjernejski spomenik padlim borcem za svobodo tudi mrs. Vratarič v Luzernu, Pa.

Belokranjski ribiči so podali letni obračun

Pred kratkim je bil v Črnomlju letni občni zbor Ribiške zadruge, na katerem so člani pretresli delo v minulim letu. Glavna skrb zadruge v kateri je bilo lani vključenih 71 ribičev, je bila predvsem poživitev redkih belokranjskih voda z ribjim zarodom. Bela krajina, ki je poleg Suhbe krajine z vodo skoraj najrevnejše predel Slovenije, saj tečejo poleg meje Kolpe po njej samo še majhne vode kot Lahinja, Krupa, Dobljica in Nerajec, pač zaslužni, da se vsaj v teh vodah smrtno gojijo ribji zarodki.

Tako so bile še pred dvema letoma v nekatero vode vloženi krapci in v Dobljico ameriške postvri, ki pa jim tu verjetno ne prija, ker so se iz nje odselile. Zato je bilo sklenjeno, da bodo letos namesto ameriških vložili domače potokne postvri, ki jih bodo spustili v Krupo in 2000 za poskušnjo tudi v meščiki potok Obrh.

Paziti pa bo treba, da se bo, ko bodo čez dve, tri leta te ribe godile, vrtili res pravi športni odlov pri teh kakor tudi pri drugih ribah, o čemer na žalost pri nekaterih članih — na srečo so to samo izjemni — danes ne moremo trdit. Tako so se celo na občnem zboru oglašali nekateri zagovorniki počnega in dnevnega lova na vrvice, kar pa je večina strogo obsodila. Zato je v prihodnje dovoljen samo športni lov s trankom, blestivko in drugimi vabami ter bodo člani občnem z ljudsko milico budno pazili, da se bo ta sklep, ki velja povsod drugod, tudi v Beli krajini strogo izvajal. Prav tako bodo zapečateni vse vrste in mreže. Kdor se bo v lovu pregrešil, tomu pač ne bo več mesta med pravimi ribiči.

Minulo leto je tudi bil ulovljen v Kolpi najtežji som po vojni (25 kg). Sklenjeno je tudi bilo, naj bi ribiči ake večje komade podarili socialistim ustanovam kot Domu onemoglih v Metliki, Dejemu vzgajališču v Gradcu ali Mladinskomu domu v Semlju.

Na ustanovnem občnem zboru Ribiškega društva, ki je nadomestilo prejšnjega Ribiškega združenja, je bil ponovno izvoljen laniški predsednik tov. Vinko Fabjan iz Črnomlja.

Če se človeka loti zajec...

Doma je zmanjkalo moke in mama je naložila 14-letnemu Ivanu v nahrbtnik nekaj žita, da ga odnese v mlino. Ta je res oprtal vrečo ali žakej, kot pravijo v Beli krajini, in se po bližnjici podal v mlino. Ko se je z vrečo na hrbtu pretikal skozi vrzel v vaškem plotu, je zagledal pod grmom spečega divjega zajca. Hitro je odložil vrečo, se tiho približal zajcu in ga zgrabil za ušesa ter dvignil. Zajec, ki takih »sanj« ni pričakoval, je seveda obupno brcal z nogami. Ker ga je Ivan držal za ušesa, obrnjena proti obrazu, mu je zajec s krepkimi zadnjimi nogami kaj hitro raztrgal srjaco in do krvi spraskal prsa.

Ko je Ivan zagledal raztrgano srjaco in okrvavljeno kožo, je zajca spustil in se jokajoč vrnil domov. Mati, videč Ivana, da se vrača krvav in jokajoč, ga je vprašala:

»Ja, Ivan, kdo pa te je?«

Med hlipanjem ji je sinko odgovoril:

»Zajec me je...«

»No, ta je pa debela,« je menila mama, »še nikogar na svetu ni napadel zajec, tebe pa je?«

In čeprav je Ivan povedal vse po pravici, jih je dobil še od mame, ker mu enostavno ni verjela, da »bi ga zajec«.

»Poleg lepe šole hočemo imeti tudi lepo keglijšče...« pišejo pionirji iz Stopiš

Za vasjo se dviga na hribu lepa šola, naš ponos. Iz dneva v dan nas preseneča, se razvija in nas veselo pozdravlja. Še malo, pa se bomo preselili v novi del, da začno delati pri starem delu šole. Kako veselo bomo hodili po širokih hodnikih, dva-

krat lepše bo v novih učilnicah, ki nas še sedaj posravnjuje s širokimi učilnicami. Če se naše marsikdo nam bo zavidal. Pa ne mislite, da znamo samo obdovajati delo drugih. O ne, prvi smo mi zavijali rokave in neustrašeno kopal, nosili in vozili, vozili... Izkopali smo temelj, ispravnili ogromno jama, ki se je upirala s svojimi skalami. Pregrabili smo tudi ta najtežji oreh in zmagali. Zato lahko danes, ko gledamo našo lepo šolo, s ponosom in odkrito rečemo:

»To je tudi delo naših rok.«
In — ali mislite, da sedaj, ko delajo drugi, mi samo gledamo in občudujemo. O ne, nismo se zadovoljili Poleg lepe šole hočemo še keglijšče, kjer se bomo razvedrili in zabavali. Zato smo se začeli delati. Kar si zamislimo, moramo izvesti, ne pomagaj niti že skopljemo! Dan za dnem se širi cesta bogomim keglijem. Pridne roke ne odnehajo. Mogoče ste že usnili, kje je lot v Stopišah! To delo stopiški učenci IV., V., VI. in VII. razreda. Z veseljem delamo. Pridite nas gledat, kako vhitimo krampe in lopate, kako odvažamo semljo, kako vrtamo skalnat teren, da odstranimo ovire ki so nam napoti. Samo škoda, da nam ne pustijo razstrlejavati. Nam pač ne zaužajo, ker se boje, da bi se z razstrlejavami kamnom pomešali še naši udje. Naj bo, pustimo to vseje odrašim in se zadovoljimo s tem, da gledamo kako fról trdovratna skala na vse strani. Ne strah nas skalnat teren, kajti kdor hoče, tudi smore in verjemite, da bo tu prav kmalu lepo keglijšče. Ni nas treba siliti k delu, saj kar tekmujejo med seboj.

Sprejet je bil tudi sklep, da se Gasilska organizacija vključi kot kolektivni član v SZDL, ter uresničuje njen program v vsakdanjem življenju.

Zbor je osvojil predlog nadzornega odbora, da celotni stari odbor prevzame poslovanje tudi v letu 1953. A. Z.

Res lepo in živahno je pri nas, pa še lepše bo!

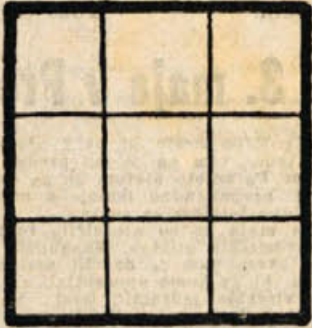
Pozdrav od stopiških pionirjev

Za razvedrilo

Magični kvadrat

Izpolnite kvadratke s številkami od 1 do 10 tako, da dobite pri seštevanju v vseh smereh vsoto 15. — Poizkusite večkrat in z različni številkami, prvič vam verjetno ne bo uspelo!

Rešitev ugank in »Izpolnjevalke« 12. in 13. številke

POZNATE NAŠA MESTA! V petih stavkih se skrivajo naslednja mesta: Maribor, Bor, Bled, Idrija, Pag, Reka, Niš, Postojna, Jesenice, Celje, Zagreb in Mostar.

POSETNIČI: Urednik, Strojevodja. ZNAS DOBRO RACUNATI! Oba popotnika bosta prišla hkrati na cilj, ker je 34,5 km prav toliko kot 32 km in 2500 ml.

IZPOLNJEVALKA: 1. P. 2. voz, 3. Vezuv, 4. radlij, 5. Miran, 6. vrana, 7. izvor, 8. topol, 9. Kropla, 10. Tamar, 11. teloh, 12. klati, 13. radič, 14. briga.

Imed ostalih rešitev je bilo tokrat precej pravih, le pri imenih mest so nekateri pionirji pokazali kaj slaba znanje zemljepisja! Večina jih je pozabila na Pag, na Bor, pa tudi Mostar se je nekaterim izmuznil. Zato z reševanjem ne hitite, v navidez nedolžnih besedah se skrivajo marsikaj! Veliko sreče pri današnjih zankah in ugankah!

Izrečana sta bila: Taborniška družina Rjavih medvedov, Novo mesto, ki dobi Pradljevo knjigo »Mladi kemik«, in pionirka Germ Nataša, Beograd, Voj. Milenka 37/1, ki dobi Zbirko slovenskih narodnih pesmi.

POZNATE ŽIVALI?

V naslednje stavke se je skrilo nekaj domačih in tujih živali — poiščite in izpišite jih!

1. »Otroci, le ven pojdite, ko je tako lepo vreme!« je dejala mati Geriovičeva.

2. Bojan se misli po končani gimnaziji posvetiti risanju, Marjan pa kaže, da bo pesnik.

3. Kadar so vasovali na vasi fantje, so vso noč ukali in prepevali.

4. Danes je le nekoliko toplejši zrak kakor je bil včeraj.

5. Kozarec mleka mi še res ne škodi, dva ali trije pa so kar preveč.

Beseda o dolenjskih gasilcih

V Novem mestu je nedavno zborovalo 114 delegatov-gasilcev društev novomeškega okraja. Občni zbor je ugotovil veliko uspehov v delu gasilske organizacije, opozoril pa seveda tudi na nekatere pomanjkljivosti.

V okrajno gasilsko zvezo v Novem mestu je včlanjenih 73 gasilskih društev, ki imajo skupno 3621 članov. Članic mladink je 278, članov mladincev pa samo 475. Vse premalo so društva stari, da bi pridobila mladih članov in vključila v gasilstvo žene in dekleta, ki lahko krepko podpro gasilsko dejavnost.

Društva so na splošno slabo opremljena z orodjem. Večino brigad je treba popraviti. Zlasti težko se občuti pomanjkanje tlačnih cevi, saj pride povprečno na vsakega gasilca le 2 metra cevi. Ker se cevi težko dobijo in so tudi zelo drage, bo moral Republiški odbor pokazati več razumevanja za dolenjsko gasilstvo in ga materialno podpreti. Saj je prav na Dolenjskem, ki ima slaba gospodarska poslopja,

nevarnost požarov še posebno huda.

Lani je bilo v okraju 35 požarov, skupna škoda je znašala 30 milijonov 131.756 dinarjev, gasilci pa so rešili za 37 milijonov 207.271 dinarjev, v tem pa ni všteta vrednost, ki so jo gasilci rešili pri gozdnih požarih. Gašenje je bilo zelo uspešno zlasti tam, kjer je bila blizu voda in so lahko gasili tudi s krajsimi cevmi. Težje je bilo v Zalogu in še ponekod — voda je bila daleč, manjkalo je pa orodja za verigo.

Za usposabljanje mladega kadra so društva organizirala 608 raznih vaj: 294 suhih in 207 mokrih. Vse premalo pa so društva organizirala strokovnih predavanj.

Poročilo tajnika je pokazalo, da se društva še niso lotila politično vzgojne dela med svojimi člani. V mnogih krajih je zakoreninjena stara miselnost. Od 3621 članov je le 208 komunistov, 400 je članov mladinske organizacije, 280 je članic AFZ, ostali pa so včlanjeni v Socialistični zvezi delovnega ljudstva. Je pa še 35 gasilcev, ki ne pripadajo nobeni organizaciji.

Posledice slabe povezave med organizacijami in prešibke politično moralne vzgoje so zelo občutne. Marsikdo se prav gasilci upirajo življenju novega časa. Društva so uprizorila igre, ki so škodljivo vplivale na sodobno miselnost. Zgodilo se je, da je prišel, zaradi premajhne budnosti, na spominsko ploščo »Padlim gasilcem — borcem v NOB,« tudi gasilec, ki se je boril v sovražnih vrstah. Gasilci se večkrat udeležujejo cerkvenih pogrebov v uniformi, a civilne pogrebe zapostavljajo. Zaradi svoje stare miselnosti odklanjajo sprejem žensk v svoje društvo.

Veliko je tudi pomanjkanje gasilnih domov. V Račjem selu, Lukovku, Podturnu in na Repčah so novi v glavnem že dograjeni. Pri tem delu so člani opravili 15.756 ur prostovoljnega dela, kar je denarna vrednost 1.348.260 din. V Podturnu je veliko pomagala mladinska organizacija. Dobro urejen dom imajo v Dol. Toplicah, na Dvoru in drugod. V Ambrusu in na Rebri v Suhi krajini pa gasilci zelo slabo ravnavajo z orodjem in ga malomarno shranjujejo.

V nekaterih društvih so tudi notranja trenja med starimi in mladimi. Nujno potrebno je mlade vzgajati in jih strokovno usposabljanje na tovarniški način. Ponekod starejši sprašujejo, ali je lahko zavarovan tudi mladi član. Ugotovilo se je, da so pri požarih sodelovali največ mladi, zato seveda zaslužijo, da so tudi zavarovani.

vrata le na dvoriščni strani. Veža je bila od dima čisto črna. Družinska soba — »hiša« — je bila prav tako velika kot današnja in na istem mestu; stene so deloma še stare, samo da so jih povisali, ko so dvignili poprejšnji nizki strop. Okna so bila majhna in na cesto ni gledalo nobeno. Tudi vrata v »hišo« so vodila z dvoriščne strani in ne iz veže kakor danes. Tu je spala vsa družina. V levem, lesenem delu hiše, je bila majhna sobica.

Pisateljeva sestra Mica je bila usmiljena in dobra ženica; celo pijanci so se ji smilili. Lenčica je bila poročena v Dol. Straži. Po njeni smrti se je na njen dom preselili tudi brat Janez, nekdanji prečenski mežnar. Tudi on je bil na starost ves neboljen kakor pisatelj v boleznih; vse je šlo izpod njega.

Toliko je danes povedati družinsko izročilo o Franu Levstiku in njegovih sorodnikih.

Razen omenjenih stvari pri Levstikovih v Podgori ni ničesar, kar bi spominjalo na pisatelja. Ni njegovih Pesmi ne Martina Krpana ne česa drugega. Tudi predmeti, nekdanj njegova osebna last, počasi propadajo. Ali bi ne bilo dobro, ko bi se ta ali oni pobrigal zanje in jih obvaroval pogube? Nemara bi tudi tu posegal vmes Studijska knjižnica v Novem mestu, katere upravnik je že večkrat pokazal razumevanje za podobne stvari. Prepričan sem, da bi

„Škoda je res velika, denarja pa nimava, ker sva vse sproti zapravila...“

Kakor za dobro pripravljeno Novoletno jelko, tako je obložena stranska miza v razpravni dvorani novomeškega okrajnega sodišča z zavitki različne velikosti. V vseh so dolgi metri flanele in platna ali pa že izdelani kosi perila iz tega blaga. Na zatožni klopi v ospredju dvorane pa sedi devet obtožencev — devet ljudi različnih poklicev in različne starosti. To je predzadnje dejanje velike tatinske in razpečevalne kazenske zadeve s tekstilnim blagom mestne tkalnice Novo mesto.

19-letni Ivan Kastelic, ključavničarski vajenec, doma iz St. Jošta pri Stopičah, je užival polno zaupanje vodstva in kolektiva mestne tkalnice, ki ima svoje prostore v Smihelu, saj je bil sin poštenih staršev. To zaupanje in skrajno neprimerne prostore, kjer se nahaja obrat, je izkoristil za veliko-potezno tatvino, s katero je začel v decembru 1951. Za to »podjetnost« je pridobil enakovrednega, če ne še sposobnejšega pomočnika v osebi bivšega mlinarja na Pogancih in potem v Zalogu, Antonu Modicu, doma iz Gabrja. Ta se je pri tatvinah izkazal tudi kot odlični »trgovca« na drobno, nič slabša v tem oziru in početju pa ni bila tudi gospodinja Marija Stopar iz Gotne vasi, kamor sta prva dva prinašala blago v razpečavanje. Takole 34 bal ali okrog 1300 m flanele in drugega blaga je šlo po tej »liniji« v promet — v skupni vrednosti 383.818 din. Mladoletna hčerka Stoparjeve S. S. je dobila od Kastelice v dar 5 metrov blaga, poleg tega pa je kupila od njega 60 metrov, od matere pa 30 metrov tega blaga, čeprav je vedela, da je blago ukradenno.

Kastelic in Modic sta kradla tako, da je Modic ob dogovorjenem času čakal v gostilni Kalčič v večernih urah, ko je Kastelic vzel v obratu ključke,

smuknil v skladišče ter prinesel nekaj bal. Tako sta odnesla najmanj 23 bal, nekaj pa jih je »vzdignil« Kastelic sam. Kakih 11 bal sta spravila pri Stoparjevi in ji tudi zaupala »razprodaj«, nekaj blaga pa je nesel Modic včasno shrambo k svoji sestri Mariji Luzar v Novo mesto. Njej je zato poklonil 9 metrov, prodal pa 34 metrov blaga.

V afero so bili zapleteni še drugi. Tako Elka Knafeljc iz Gotne vasi, ki je dobila nekaj blaga v dar in nekaj po znižani cenil. Dalje Zofija Retelj, žena krojača iz Novega mesta, ki je prav tako dobila od sestre Marije Stopar po »znižani cenil« 18 m flanele in 4,5 m blaga v dar, potem Anton Zupančič, ki je dobil v dar od Kastelice kar celo balo blaga, (baje kot poročno darilo) zato ker mu je od časa do časa dal v šmihelski pekarni, kjer je bil uslužben, kakšen kos kruha. Modic in Stoparjeva sta prodajala blago po vsem Podgorju in v okolici Zaloga. Stoparjeva je pri vsaki prodaji navedla drugačen izvor blaga: da ga je kupila za bone, da ga je dobila iz Amerike, da ga je kupila v straški zadrugi, v Beogradu, ali Kranju, da ji ga je nekdo »prišvercal« in podobno. Okrog 50 kupcev tega blaga so zaslišali preiskovalni organi in precej blaga dobili nazaj, vendar je bilo večinoma že predelano v perilo, tako da je še vedno nepokrite škoda 272.387 din. Na vprašanje predsednika sodišča, kam sta dala denar, je Modic odgovoril:

»Res je škoda velika, denarja pa nimam, ker sva vse sproti zapravila in zapila, pa tudi zabarantala.« To je potrdil tudi Kastelic.

Za Kastelice se je zavezal oče, da bo plačal škodo do 50.000 din, za obto-

ženo Marijo Stopar in Zofijo Retelj se je prav tako zavezal plačati škodo njun oče, Modicu pa bo pomagal poravnati škodo brat, vsaj tako je izjavil njegov zagovornik. Obsojeni so bili: Ivan Kastelic na 3 leta in 10 mesecev zapora, Anton Modic pa na tri leta zapora. Marija Stopar, pri kateri je sodišče upoštevalo, da ima pet otrok, od teh štiri nedoletne, je bila obsojena na eno leto zapora, mladoletna S. S. na tri mesece zapora, pogojno za tri leta, Marija Luzar na 4 mesece zapora, pogojno za tri leta, Elka Knafeljc na 7200 din denarne kazni, Zofija Retelj 10.000 din in Anton Zupančič na 20.000 din denarne kazni. V slučaju nezterljivosti se spremeni denarna v zaporno kazen, in sicer za vsakih 200 din en dan zapora. Boris Stopar, mož obtožene Marije Stopar, je bil oproščen.

DOMA IN PO SVETU

300 raznih zdravil in farmacevtskih preparatov že izdeluje domača tovarna »Pliva« v Zagrebu. Proizvodnja se je v tovarni od osvoboditve do danes povečala na šestkratno predvojno proizvodnjo. Po perspektivnem planu pa bodo v to tovarno investirali še dve in pol milijardi dinarjev.

Velikanska tovarna glinice in aluminija v Strnišču pri Ptuj, ki jo gradimo že šesto leto, bo šla v pogon z izdelavo glinice s 1. januarjem 1954, z elektrolizo aluminija pa bodo po predvidevanjih strokovnjakov začeli 1. aprila prihodnjega leta.

V 36 urah iz Anglije na Japonsko. Nov rekord je doseglo britansko letalo znamke Comet, ki je preletelo 16.500 km dolgo pot iz Londona v Tokio v manj kot 36 urah. Če odštejemo še čas, ki ga je porabilo letalo za neko manjše popravilo in za vmesni pristanek, je pre-

letelo tako dolgo progo v izrednem času 25 ur in 24 minut.

50 dni zapora in 10 udarcev po plečih s pasom je prisodil sodnik nekemu Donaldu Adamsu v Brantfordu (Kanada), ker je z bičem pretepal svojo ženo, ki je kadila.

Strah ima velike oči. Prosluli senator McCarthy, ki lovi v ameriškem družabnem življenju »komunistične coprnice«, kakor se iz njegove »prizadevnosti« norčujejo napredni časopisi, se ni spravljal z dalj časa nad ameriške cerkve in duhovnike. Baje so ameriške cerkve natrpale s komunisti in njihovimi sopolniki. Sin pokojnega predsednika Roosevelta, Franklin Roosevelt, demokratski liberalce iz New Yorka, je v nižji zbornici predložil resolucijo z zahtevo, da kongresniku Veldeju odvzamejo načelstvo preiskovalnega odseka v McCarthyjevem zloglasnem uradu »neameriške aktivnosti«.

Veverica je kradla zastave. Na vojaškem pokopališču v Lansingu, kjer so pokopani vojniki iz druge svetovne vojne, je pokopališka uprava dalj časa ugotavljala, da nekdo krađe male zastavice, ki so bile zasajene na grobovih. Končno je prišla na sled veverici, ki je zastavice odnašala na bližnje drevo, kjer si je uredila svoj domek.

Lep uspeh črnomeljskih atletov v Karlovcu

Atletsko društvo »Zemljinar« iz Karlovcu je 19. aprila pripravilo otvoritveni miting, na katerega so bili povabljeni tudi dijaki črnomeljske gimnazije. Čeprav je bila ekipa zelo pripravana zaradi Plutove bolezni, je vendar izvojevala štiri prva in pet drugih mest. Rezultati so na razmočenem in mehkem terenu več kot odlični, posebno še, če upoštevamo, da so bili tekmovalci sami začasniki, razen državnega prvaka v krogu Brinca. Doseženi so bili naslednji rezultati: 100 m: Skedelj (8. r. gimn.) II. mesto 12:2; 200 m: Skedelj (8. r. gimn.) I. mesto 27:4; 400 m: Brinc (8. r. gimn.) I. mesto 4:35; 800 m: Simončič (8. r. gimn.) III. mesto 4:40; 1600 m: Brinc (8. gimn.) I. mesto 4:11:4; kopje: Kapč (8. gimn.) I. mesto 45:11 m; Mušič (5. gimn.) II. mesto 45: 76 m; mladinka Flakova je dosegla I. mesto na 200 m 30:2 in II. mesto na 60 m 9:1. Tekmovanje je bilo dobro organizirano. Tekmovalcev je bilo 47. Kolarič

ZAGREBSKA »LOKOMOTIVA« PREMAGANA V NOVEM MESTU

Z rezultatom 3:2 so v nedeljo dopoldne odbojkarji novomeškega Partizana premagali v prvenstveni tekmi zvezne lige moštvo zagrebske »Lokomotive«. Rezultati petih iger so naslednji: 15:1 (11), 15:8, 9:15, 13:15 in 16:14. Navdušeni gledalci so prisrčno pozdravili prvo letošnji tekmo in zmago prikljubljeni odbojkarjev. Več bomo o tekmi poročali v prihodnji številki.

OBVESTILA

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:
Od 1. do 4. maja: mehiški film »Viva Zapata«.
Od 5. do 7. maja: francoski film »Parada izgubljenega časa«.
Od 8. do 11. maja: angleški barvalni film: »Črna tema«.
KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA:
1. in 3. maja: ameriški film »Postaja Unions«.
6. in 7. maja: francoski film »Panika«.

Oglasi

ZAMENJAM trisobno stanovanje na Roki za enako ali večje dvosobno v Novem mestu Naslov na upravi.

Ali Podzemelj res ne zasluži lastne mesnice?

Podzemeljčani se že več let brezuspešno bore za to, da bi se v vasi uredila mesnica. Podzemeljski mesar Matija Križan ima še iz predvojne časa urejeno v lastni hiši klavnico, pred dvema letoma pa si je omislil tudi mesnico. Po pravici so prebivalci Podzemlja in kakih 20 okoliških vasi pričakovali, da bo vprašanje mesnice in prodaje mesa v Podzemlju čimprej urejeno. Žal pa mesar Križan, kakor izjavlja sam, ne dobi dovoljenja za sekanje in prodajo mesa. Občinski ljudski odbor v Gradacu je že pred časom poskusil urediti mesnico tudi v bližnjem Gradacu. Iz neznanih vzrokov pa je tudi to prizadevanje ostalo zgolj pri besedah. In tako morajo prebivalci občine Gradac v Beli krajini hoditi ob petkih ali sobotah po meso v oddaljeni Črnomelj ali Metliko. Podzemelj je od

Metlike oddaljen 6 km, od Črnomlja pa 10 km. Nastaja vprašanje, koliko ljudi danes dejansko razpolaga z dragocenim časom, da bi lahko vsako soboto odhajali po meso v oddaljeno Metliko ali Črnomelj. Tukaj ne gre samo za zamudo časa, ampak tudi za občutno podražitev vsakega kg mesa, saj je ob najmanj pol dnevnju zamudi in razmetavanju s časom potrebno plačati tudi vlak, če hočejo ljudje priti do mesa.

Prizadeti občani prosimo občinski ljudski odbor v Gradacu, naj energično in čimprej reši to vprašanje, da se končno že uredi mesnica ali v Podzemlju ali v Gradacu. Ako že privatnik ne dobi dovoljenja za zakol živine in prodajo mesa, naj bi se za to stvar zavzela Kmetijska zadruga v Gradacu oziroma v Podzemlju in uredila mesnico v lastni režiji.

Priloge Partizana za proslave v Kočevju

V okviru programa za proslave 10. obletnice prvega zbora slovenskih poslancev so vključeno tudi samostojne prireditve TVD »Partizana«. S skrajno poštrevnostjo predsednika tov. Cuka Antona in ostalih članov gospodarskega odbora društva je uspelo pospešiti gradnjo novega športnega stadiona, tako da bo možna otvoritev 1. maja t. l. kot je bilo predvideno. Stadion bo odgovarjal vsem sodobnim potrebam telesne vzgoje. Poleg športnih naprav bo imel zidane garderobe in lesene tribune. Stadion je poleg letnega kopališča, pri katerem so tudi že igrila sa tenis, odbojko, košarko itd., kar je bilo zgrajeno lansko leto. Tako bo imel »Partizan« Kočevje eno najlepših in sodobnih letnih telovadišč v Sloveniji. K tej graditvi so izdatno pripomogli lokalni

podjetja s denarnimi podporami, materialom in uslugami ter gre vsa hvala razumevanju delovnih kolektivov. V programu je tudi gradnja novega telovadnega doma, kar pa je stvar celega mesta in ne samo društev. Bivši Sokolaki dom, sedaj »Seškov dom«, je bil adaptiran, tako da ne odgovarja več potrebam telesne vzgoje, poleg tega pa je dom potreben v prosvetne svrhe.

Na dan otvoritve stadiona 1. maja, ki bo uvedna prireditelj v vrsti proslav, bodo vsi ljubitelji atletike tekma, na katere so po liko vabljene atleti vseh športnih društev Slovenije. Istočasno bodo prvenstvene tekme v lahki atletiki in odbojki društev »Partizana« okraja Kočevje.

Priloge so v polnem teku. Upamo, da nam bo vreme naklonjeno in da bomo ta dan lahko predvajali predvideni program, ki bo hkrati tudi propaganda za nadaljni razvoj atletike v tem koncu naše domovine. V mesecu juniju bo v okviru proslav okrajne telovadni nastop. — K.

SPOMLADANSKI PLEMENSKI SEJEM V NOVEM MESTU

Okrajna združena zveza, odbor za živinorejo Novo mesto, bo priredila v ponedeljek 4. maja 1953 plemenski sejem za rodovniške bika, krave in telce.

Na sejem naj pritrjene rodovniške živine samo člani kmetijskih združenj in to biko v starosti nad enim letom, krave hreje ali po teletu do starosti 8 let, telce stare preko enega leta, neprilpušene in prilpušene hreje. Biki in telce morajo biti tatovirani, krave z rodovniškimi značkami. Vsak prodajalec si mora preskrbeti rodovniški izveček.

Živino bo ocenjevala posebna komisija. Živina s pomanjkljivimi rodovniškimi podatki bo nižje ocenjena glede na plemensko vrednost. Prodaja živine se bo vršila potom telca. Na sejem bodo prišli domači kupci in kupci iz drugih republik. Ker bo isti dan redni sejem za živino, vabimo lastnike rodovniške živine izpod enega leta, da pripeljejo na sejem zaradi prodaje tudi mlajšo živino istočasno vabimo živinorejce, ki imajo nepasemsko mlado živino, zaradi nakupa mlade rodovniške živine. Pričetek sejma bo na sejmališču v Novem mestu ob 8 uri zjutraj.

TRGOVSKO PODJETJE TREBNJE

nudi vse vrste tekstilnega blaga, galanterijo, železnilo in specerijsko blago v veliki izbiri! Vsem našim odjemalcem želimo mnogo uspehov v nadaljnjem delu in jim čestitamo ob delavskem prazniku — 1. maju!

Tudi adeleženke kuharskega tečaja na Sinjem vrhu v Beli krajini bi se rade vidole v »Dolenjskem listu«. Poslale so nam fotografijo s zaključka tečaja, ki ga je vodila tov. Dupin Anica na tečaju Rdečega križa pa je poučevala upraviteljica šole tov. Ivaško Sofija. — Tečajnice s Sinjega vrha poročajo nadalje, da sadje lepo kaže, zlasti alve povsod prokrasno cvetijo. Teško pričakovani dež je na mah spremenil lice pokrajine.

Zopet nesreča zaradi neubogljivosti

Na Krasincu v Beli krajini se je pred dnevi zopet primerila težja nesreča z najdenim eksplozivom. Dijak II. razreda nižje gimnazije v Podzemlju, Matija Zupančič, je v domači vasi na Krasincu našel na neki njivi star naboj avionske brzostrelke. Naboj je prinesel domov in pričel na pragu domače hiše nabijati po njem, želeč dobiti iz naboja smodnik. Na opozorilo svoje matere, naj ne tolče po naboju, se ni zmenil. Pri nabijanju je naboj eksplodiral in težje poškodoval nesrečnega, neubogljivega dečka; na desnici mu je odrgalo dva prsta, težko pa mu je poškodovalo tudi dlan desne roke.

V šoli so bili učenci ob priliki varovanja že takoj ob pričetku letošnje šolskega leta ponovno opozorjeni, naj se ne igrajo z najdenimi naboji, bombami itd., ki jih je ponekod še najti na poljih, v gozdovih in na travnikih. Matija Zupančič pa se ni zmenil za opozorilo in za opomine svoje matere. Nesreče, ki ga je delovno onesposobila za vse življenje, si je nesrečni deček tokrat zarjes sam kriv, saj se je podobna nesreča že pred tremi leti primerila nekemu učencu podzemeljske šole, a ga tudi ta nesrečni zgled ni izmodril. — c.

BORBENI POZDRAV DELOVNEMU LJUDSTVU DOLENJSKIH OKRAJEV OB DELAVSKEM PRAZNIKU — 1. MAJU!

OKRAJNI LJUDSKI ODBORI — OKRAJNI KOMITEJI ZKS — OKRAJNI ODBORI SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA — OKRAJNI ODBORI ZVEZE BORCEV, AFŽ, LMS, VOJNIH INVALIDOV — OKRAJNE ZADRUŽNE ZVEZE

ČRNOMELJ — KOČEVJE — NOVO MESTO

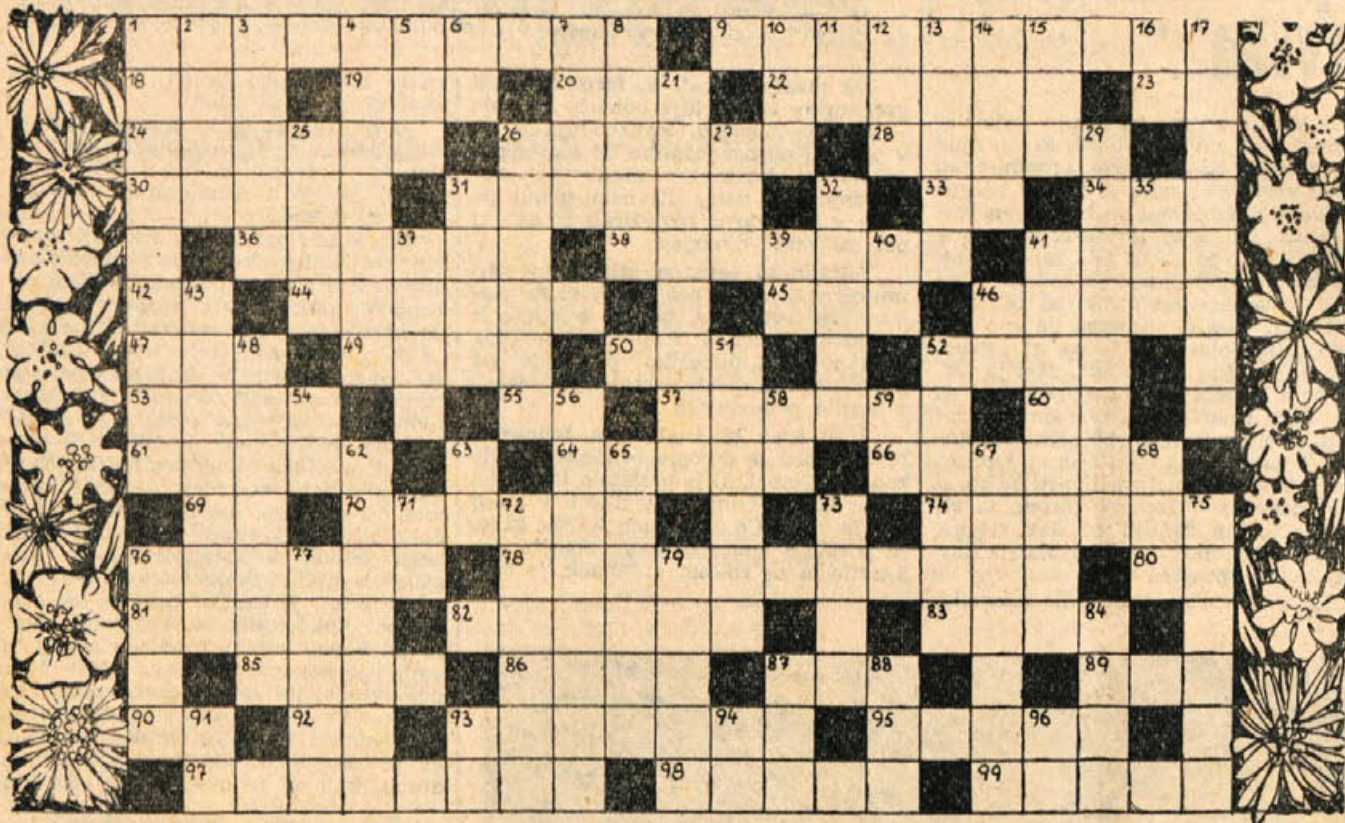
Ljudski odbori mestnih občin Novo mesto, Črnomelj in Kočevje

SGP »Pionira«, Novo mesto — LIP, Novo mesto — Tekstilna tovarna »Novotek« — Gozdno gospodarstvo Novo mesto — Trgovsko podjetje »Prehrana«, Novo mesto — Mizarstvo Dvor — Kmetijska gospodinjstva šola, Mala Loka — Lesna industrija »Zora«, Črnomelj — Belokranjska železnicarna — Okrajno gradbeno podjetje, Črnomelj — Splošno trgovsko podjetje, Črnomelj — Kmetijska zadruga, Črnomelj — Okr. sindikalni svet, Črnomelj — Trgovsko podjetje OZZ, Črnomelj — Okr. gradbeno podjetje »Krka«, Novo mesto — »GOSAD«, Ljubljana, podružnica Novo mesto — Mesarija in klavnica Novo mesto — Industrija čevljev, Novo mesto — Lesno industrijsko podjetje, Ribnica

OBČINSKI LJUDSKI ODBORI IN KMETIJSKE ZADRUGE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN KOČEVJE

Naj živi Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije!

Prvomajska nagradna križanka

Vodrovano: 1. Zbiranje znank, 9. ljudska republika, 18. veznik, 19. osebni zaimsek, 20. oče, 22. vrsta živine, 23. stara oblika veznika, 24. pomota, 26. domača žival, 28. drevored, 30. rastlina, 31. elipsasti, 33. dva sozlasnika, 34. Svobodno tržaško ozemlje, 36. pisatelj, 38. drevo, 41. znak za stoj, 42. predlog, 44. popravljanje, 45. časovna enota, 46. moško ime, 47. naziv, 48. pas, vmesna pokrajina (množ.), 50. divja mačka, 52. evropska prestolnica, 53. hrana (srbohrv.), 55. približno (okrajšano), 57. slovenski pisatelj, 60. osebni zaimsek, 61. borilca, 64. oblika glagola (vpadi), 66. znamenje, podoba, 69. okraj pri Ljubljani, 70. francoski slikar (fonetično), 74. rok, 76. začinjen, 78. zračna pias, 80. oziralni zaimsek, 81. vojaški čin, 82. trinogi, 83. kinematograf, 85. prav takšen, 86. vodna žival, 87. trenutek, 89. narav, 90. kazalni zaimsek, 92. latinski veznik, 93. znana Groharjeva slika, 95. glasbeno delo, 97. pisava, 98. vrsta tkanine, 99. vrsta torbe.

Napišeno: 1. Domililija, 2. bajeslovni letalec, 3. športna potrebščina, 4. vrsta vina, 5. števnik, 6. kar, 7. otok v Indoneziji, 8. hunki poglavar, 10. turški gospodar, 11. veznik, 12. žensko ime, 13. ustje reke, 14. del dvo-

rane, 15. ptica, 16. srbski osebni zaimsek, 17. grič pri Atenah, 21. prikliučtev, 25. Ober, 26. kovina, 27. naša vojska (srbohrv.), 29. zvezdoznane, 31. moško ime, 32. volivec (srbohrv.), 33. struja, 37. bog ljubezni, 39. znak za baker, 40. osebni zaimsek (srbohrv.), 41. pravni pojem, 43. celina, 45. dva sozlasnika, 48. otočno pesmi, 51. pogorje v Evropi, 52. očitjanje, 54. osebni zaimsek, 56. evropska država, 58. egiptanski bog, 59. oblika angleškega pomožnega glagola, 62. naprava, 63. najvišje vodstvo (okrajšano), 63. potrošnja, 67. oseba, ki meri, 68. geometrijski pojem, 71. veznik, 72. pripadnik izumrlega naroda, 73. krotke živali, 75. prislovec, 76. plast na zidu, 77. pesniška oblika, 79. letopis, 84. očanec, 87. solna kislina, 88. atez, 91. kemična prvina, 93. oblika pomožnega glagola, 94. število, 96. izraz pri kartanju.

je vezana v celo platno, 5. do 7. nagrada: Svet humorja in satire, celo platno, 8. Plevier, Morski psi, celo platno, 9. Jack London, Dolina meseca, 10. Silone, Fontamara (kartonirano).

Rešitve je treba poslati najkasneje do 12. maja 1953 na naslov uredništva Dolenjskega lista, Novo mesto, pošt. predal 33. V levi spodnji kot kuverte priložite »Križankae, rešitvi pa priložite nagradni kupon.

Za pravilno rešitve gornje križanke razpisujemo naslednje nagrade:
1. moška športna srajca, 2. moška srajca, 3. tisoč dinarjev v gotovini, 4. Lewis, »Kraljevski kingsblood«, knjiga

Seznam žrtev NOV okraja Kočevje

Padli borci in žrtve fašističnega terorja v občini Mozelj

Mozelj: Rant Franc, umrl leta 1944 od izčrpanosti in gladi v gozdu pri Lapinju; Rant Franciška, umrla 1942 od izčrpanosti in pomanjkanja zdravlja v roški ofenzivi; Mohar Franciška, umrla 1942 od gladi v roški ofenzivi; Grebeno Janezek, otrok, umrl od strahu 1942, ko so ga ujeli partizani.

Kočevje: Pantar Jakob, padel v Suhi krajini februarja 1945, kot pom. komisarja čete; Znidaršič Anica, roj. 1922, padla kot komisar bataljona Cankarjeve brigade marca 1943; Korđil Franc, roj. 1876, umrl v taborišču Dachau na poslednjih mučenja v zaporu avgusta 1944; Narišič Anton, umrl na Rabu decembra 1942; Vidlič Janes, umrl na Rabu decembra 1942.

Suhi potok: Kotalnik Jakob, roj. 1910, padel v NOV spomladi 1944 na Dolenjskem; Kotalnik Mako, roj. 1923, padel februarja 1944 na Stajerskem; Lavrič Ema, rojena 1925, padla 1944 pri Škofji Loki; Lavrič Jože, roj. 1888, umrl v taborišču Dachau februarja 1945.

Kočji potok: Krže Franc, roj. 1876, umrl v taborišču Dachau februarja 1945; Šafar Jože, roj. 1900, umrl decembra 1942 na Rabu.

Rajndol: Pirnat Franc, roj. 1919, padel v NOV junija 1943 na Lapinju kot vodnik zašč. bataljona; Pirnat Alojz, roj. 1924, padel v NOV januarja 1943 nad Velikimi Laškami; Gantar Franc, roj. 1914, padel 1945 na Primorskem.

Turkove Drage: Marin Alojz, padel marca 1944 na Notranjskem.

Škofji potok: Mežan Rajko, roj. 1925, padel 1944 na Hrvaškem.

Spodnji log: Crnkovič Martin, ubit od Italijanov marca 1943 v Starem trgu ob Kolpi; Maru Franc, roj. 1906, padel marca 1945 v Zumberku; Baraga Anton, padel septembra 1942 na Turjaku; Arko Filip, padel pri Kočevju novembra 1943; Crkovič Tine, otrok, se ponesrečil s orožjem 1944. leta.

Videm: Prebil Franc, padel julija 1942 pri napadu na Stari trg ob Kolpi.

Nemška Loka: Pršle Božo, padel aprila 1945 v Suhi krajini; Vesel Franc, padel 1943 pri Draščih.

Hribo: Torbar Maks, roj. 1906, padel kot aktivist oktobra 1944 v Koprivniku; Prrelagar Martin, roj. 1902, padel 1944 pri Sv. Križu na Dolenjskem; Prrelagar

Slavko, roj. 1928, padel 1944 na Dolenjskem; Kotar Jože, roj. 1923, padel decembra 1942 na Starem Brezju; Starišič Jože, roj. 1899, padel decembra 1942 na Starem Brezju.

Laze: Hiti Ivan, roj. 1911, padel decembra 1942 na Starem Brezju.

Rajhenav: Gregl Anton, roj. 1910, ubit od Italijanov 1942; Cimprič Ciril, rojen 1924, padel marca 1945 v Adlešičih; Cimprič Peter, roj. 1890, umrl na Rabu januarja 1943; Brušič Stanko, roj. 1908, ustreljen marca 1943 kot ujeti partizan v Kočevju; Brušič Ivan, roj. 1918, ustreljen marca 1943 kot ujeti partizan v Kočevju.

Bukova gora: Božičević Ivan, rojen 1911, padel januarja 1943 v Miklarjih kot borec NOV.

Koprivnik: Korelec Anton, padel decembra 1942 na Starem Brezju; Gregar Alfonz, rojen 1927, kot borec NOV ranjen julija 1944 v Suhi krajini, 1946 kot invalid podlegel operaciji; Ivane Metod, roj. 1924, padel decembra 1942 na Starem Brezju; Gröman Rudolf, roj. 1896, umrl 1945 na poslednjih internaciji; Bore Ivan, roj. 1896, umrl na poslednjih internaciji 1944.

Golobnjak: Oberstar Rudolf, rojen 1890, umrl 1942 na Rabu; Oberstar Rudolf, roj. 1927, padel aprila 1945 v Strugah; Dolar Anton, padel decembra 1944 na Starem Brezju.

Invalidska organizacija v Črnomlju za nastop SZDL

Na zadnjem izrednem sestanku osnovne organizacije ZVVI Črnomelj je članstvo razpravljalo predvsem o vstopu invalidske organizacije v Socialistično zvezo delovnega ljudstva. Sestanka se je udeležilo izmed 186 članov 157, ki so sodelovali v živahnem razpravljanju. V uvodu so posvetili z enominutnim molkom spomin na velikega revolucionarja, borca in heroja socialistične izgradnje tov. Borisa Kidriča.

Na sestanku so se invalidi dobobra seznanili s statutom in programom SZDL in soglasno sprejeli resolucijo, v kateri izražajo želje, da bi invalidske organizacije kolektivno vstopile v SZDL, katere status invalidi v celoti pozdravljajo in sprejemajo. S. L.

Begunci iz Mozlja po napadu Italijanov leta 1942

Štirideset vojn v našem stoletju

Kakih 40 vojn že štejejo na svetu v našem stoletju. Kri ogromnih množic ljudi je tekla. Začelo se je z burško vojno, nato so sledile rusko-japonska vojna, boksarska vstaja, vojna v Tripolisu, balkanska vojna, prva svetovna vojna, vojna v Galiciji, državljanska vojna na Ruskem, vojna na Kitajskem, boj za Gran Chaco, vojna v Mandžukuo, italijanski vojni pohod v Abesinijo, španska državljanska vojna, ki-

tajsko-japonska vojna, druga svetovna vojna, potem vojne v Indokini, Indoneziji, Burmi, Palestini, Grčiji, Kitajski, Malaji in Koreji.

Grozotna je bilanca teh vojn. V njih je padlo 60 do 70 milijonov ljudi. Približno toliko je bilo pohabljenih ali so umrli od lakote in bede in koliko je beguncev, vdov in sirot. Za drugo svetovno vojno so znašali izdatki po neki ameriški statistiki bilijon dolarjev.

Po najnovjših statistikah je v drugi svetovni vojni padlo 6,5 milijona Nemcev, onega naroda, ki je naselil nacistični propagandi, ki je vojno izzvala. Nadaljnja dva milijona nemških vojakov in civilnega prebivalstva je bilo ranjenih in stalno pohabljenih. Če prištejemo k temu še kakih 300.000 Nemcev, ki so prišli ob življenju v koncentracijskih taboriščih, se zviša skupno število v vojni ubitih Nemcev na skoraj sedem milijonov.

Poverjeniki Prešernove družbe in knjigarne! Ne vračajte revije »Obzornik«, pač pa nam čimprej javite naslove naročnikov za poslano izzode in zahtevajte še nove!

Iz jetniške celice urejuje časopis

Po norveškem zakonu lahko aretirajo novinarja, če se brani povedati vir kakšnega pomembnega poročila. Lani je glavni urednik nekega norveškega časopisa objavil poročilo neke 16-letne deklice, ki bi bila kmalu postala žrtev nemoralnega napadalca. Članek je bil napisan z namenom, da bi spomnil policijo, naj poskrbi za večjo varnost po mestu. Deklica se ni javila na policiji, ker se je bala, da bo prišla ob dobro ime. Zato je zadevo zaupala uredniku, ker ji je obljubil, da njenega imena ne bo nikomur izdal.

Toda policija s tem ni bila zadovoljna: zahtevala je od urednika, da dekletovo ime mora povedati; najvišje norveško sodišče je to zahtevo potrdilo. Zato so obsodili urednika na tri mesece zapore, če ne bi hotel prekršiti svoje molčečnosti. To se je tudi zgodilo in zato so ga 17. januarja letos zaprli v mestno ječo. Tega pripora, ki ga ne smatrajo kot ječo, temveč kot prisilno sredstvo, mu niso preveč otežkočili. Iz zapora lahko urejuje svoj časopis, lahko sprejema obiske, kolikor jih hoče, tudi ni navezan na jetniško hrano, ker se lahko sam z vsem oskrbuje. V zaporu bo ostal do 17. maja. Seveda to ne škodi ne njegovemu ugledu, ne nakladi časopisa. (»Ljudske novice«)

Naša sta, četudi nam zažgo hišo...

Te spominke vrtice posevčam ob 10-letnici fašističnega terorja nad Brežani v dolini Kolpe, junaški ženi Franci Rupetovi - Marinčevi iz Vrta ob Kolpi. L. Z.

Ta čas mineva deset let, odkar so fašisti, pobesneli sinovi stekle rimske volkulje, z nezasišanim terorjem strahovali brežane, mirno in srčno dobro ljudstvo, naseljeno v dolini Kolpe med Lazami in Bilpo, ki živi revno in preprosto že skozi stoletja, a je s svojim junaškim vzdržanjem v času narodnosvobodilne borbe prispevalo svoj plemeniti delež k dokončni zmagi naših borcev, ki so se takrat junaško borili vse dotlej, dokler ni bila v dolini Kolpe likvidirana poslednja fašistična postojanka na tem prelepem koščku belokranjske deželice, ki zaradi svojih naravnih lepote slovi kot »slovenska Švicca«. V tej dolini in pri teh dobrih ljudeh so premočni borci in aktivisti našli pri vseh hišah vselej nastežaj odprta vrata, brežani pa so od svojih skromnih pridelkov delili hrano s partizani.

dolino Kolpe, k brežanom, kjer je bilo takrat že osvobodeno ozemlje, kontrolirano po partizanih. Fašistični komisar Ljubljanske pokrajine Emilio Grazioli je obema napisal odpustitveni dekret iz učiteljske službe brez pravice na pokojino. Ker nama fašistična oblast v Kočevju ni mogla izročiti teh odpustitvenih dekretov, enostavno zaradi tega, ker naju fašisti niso več našli doma, so naložili vso najino premočino na dva kamiona in jo odpeljali iz vasi, knjige pa zažgali.

Četudi nama je fašistična zaplemba vzela vse, kar sva si privarčevala v dolgih 16 letih, se nisva počutila revna. Našla sva drug dom in gostoljubna srca v Marinčevi hiši, v hiši Francinega moža Rudija, zidarja in sproletariziranega brežana, kjer je sedemčlanska družina mesece in mesece delila svojo skromno pogrnjeno mizo tudi z nama, brezdomcem in preganjancema, saj so me fašisti iskali in hoteli na vsak način dobiti kot sekretarja vaškega odbora OF v vasi na Kočevskem, kjer sem služboval, preden sem bežal na osvobodeno ozemlje.

Nekajkrat so fašisti in njihove posamezne patrulje sunile tudi v Vrt ob Kolpi. Če je bilo mogoče, sem se z ostalimi tovariši aktivisti umaknil na nasprotni breg Kolpe, k zavednim Gorščanom in k dragemu kumeku Ivetu ali h gorščekemu čevljarju Perici, kjer sem

vselej našel zatočišče, dokler se niso fašisti umaknili iz doline Kolpe. Dolgo se itak niso nikoli zadrževali na tem nevarnem ozemlju, kjer je izza vsakega grma in izza vsake skale prežala nanje nabita partizanska puška.

Nekega jutra pa so fašisti že navsegodaj vdrl v dolino Kolpe. Prišli so tudi v Vrt.

Zbežati! Kam? Na nasprotnem bregu Kolpe so se istočasno pojavili Paveličevi ustaši. Obroč je bil sklenjen, mi pribiti v bajte, kjer smo se nahajali. Fašisti so pričeli ropati po vasi. Šteljali so kokoši, iz hlevov vlekli telata in iz svinjakov prašiče, vlamljali so v zidanice nad vasjo, od prestrašenih ljudi v vasi pa zahtevali žganje in vino. Nastal je preplah, tem bolj, ker so se na planoti, visoko nad vasjo koncentrirali partizani in pričeli točiti po fašistih in ustaših.

Marinčevo hišo so dobesedno preplavili. Gospodarja ni bilo doma, ker je pred dnevi odšel na delo v sosedno vas, odkoder pa jo je potegnil v gozd, kakor hitro je zvedel, da se vasi bližajo fašisti. Na domovih so bile same ženske z otroci. Fašisti so grozili, da bodo požgali vse hiše, koder koli bodo našli skrivenega možkega. Po njihovi sodbi so bili vsi možje in fantje v dolini Kolpe prikriti partizani. Nu, dosti se niso motili žene so na njihovo zahtevo nosile sestradanim fašističnim vojakom kruha in vina, samo da bi jih premotile, samo da bi ne zažgali njihovih domov.

Marinčeva Franica ni niti trenila /

oči, ko je videla, da fašisti vdirajo v njeno klel, da praznijo steklenec z žganjem in si z njim polnijo svoje čuturice. Iz sode v njeni kleti je teklo vino, nenehno je teklo, ker so ga fašisti prestrezali kar v čelade. Objemala je svojo preplašeno dečico, ki se je glasno jokajoč stiskal k njej.

To divjanje fašistov je trajalo vsega skupaj kakih deset minut. A kakšno razdejavanje je povzročilo, o kakšno razdejavanje!

Izenada pa je komandant fašistične edince poklical vse vaščane predse in pred postrojeno fašistično soldatesko.

»Pet minut časa vam dam! Je divje rjovel nad preprostimi ljudmi, ki niso zakrivilili ničesar drugega kakor to, da so bili tudi v tej uri težke preizkušnje samo ponosni in zavedni Slovenci.« V hišah imate skrite partizane in vaščane. Vse vemo! Dobro smo obveščeni o vsem! Pripeljite jih semkaj! Po petih minutah bomo izvršili temeljito preiskavo po vseh hišah. Kogar bomo našli skrivenega v hiši, ga bomo na mestu ustrelili, hišo pa zažgali. Avanti!»

Tolmač, suh, pretegnjen podoficer z naočniki je komandantove besede prevedel zbranim vaščanom.

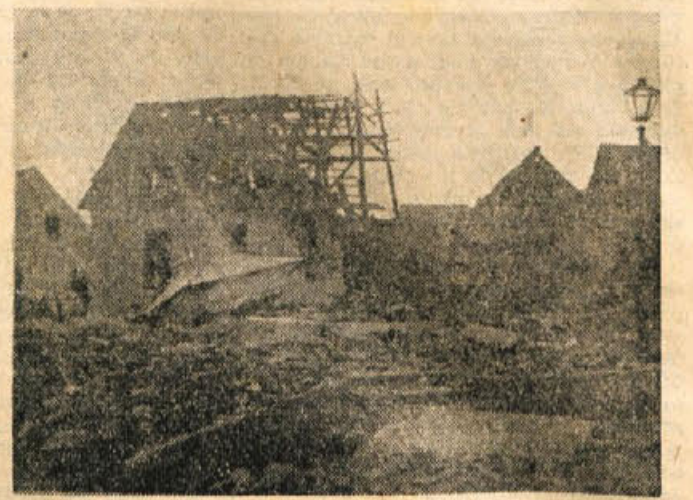
Kakor preplašene ovce so se umaknili brežani v svoje bajte. Četudi samo za pet minut, samo proč od teh strašnih ljudi, ki prinašajo pogin in smrt v to mirno vas. Samo proč...

Franica je odhitela v moje in ženo skrivališče, k nam ga je njen mož Rudi že pred pol leta pripravil na pod-

Vinica nujno potrebuje šolsko poslopje

Ob nemškem napadu na Vinico dne 29. aprila 1944 je bila med drugim popolnoma porušena tudi šola. Od tega časa dalje Župančičev rojstni kraj nima šolske zgradbe. Tako osnovna šola kot nižja gimnazija se stiskata v štirih za-

Nič na boljšem niso učitelji in deca pri popoldanskem pouku osnovne šole. Dopoldanski pouk traja po navadi do ene popoldan in tako morajo popoldančani čakati lepo na cesti, da se izprazni razred. Za zračenje ni več časa

Pogled na del Vinice po nemškem bombardiranju 29. aprila 1944

Prvi dve učilnici sta v hiši številka 58. Med učilnicama je le 1,3 m širok hodnik, ločen od učnih prostorov samo s tanko leseno steno, tako da vsako količkej bolj glasno govorjenje v enem razredu moti drugi razred. Za oba razreda je samo eno stranišče in še do tega je dohod samo okrog poslopja, kar v slabem vremenu in mrazu ni prijetno. Drugi dve učilnici sta ena v hiši štef. 50 in druga v hiši štef. 12, to je v oddaljenosti dobrega pol kilometra od prvih dveh. Posledica tega je, da morajo predmetni učitelji 2 do 3 krat dnevno premeriti to razdaljo, kar je posebno v slabem vremenu neprijetno in nezdruvo. Učilnica v hiši št. 12 ima še direktno vohod s ceste. Kako je pozimi v taki učilnici, si lahko mislite. Kaj pogosto se dogodi, da učitelj, ki ima naslednji uro, kar na cesti čaka, da konča njegov prednik in mu da prostora v razredu.

in je treba prebiti v zaduhlem prostoru včasih po pet ur. Ker so učilnice raztresene in v začasnih prostorih, ni nobenega igrišča za otroke, in tako nima drugje prostora za odmor in telesno vzgojo kot cesto. S tem pa poleg drugega ovirajo cestni promet in obstoja nevarnost, da se zgodi kaka prometna nesreča.

Razumljivo je, da ob takih pogojih učni uspehi ne morejo biti zadovoljivi. Zato je skrajni čas, da se čimprej prične z gradnjo primerne šolske poslopja za osnovno šolo in nižjo gimnazijo. Če nam je količkej pri srcu zdravje in vzgoja mladine, se ne smemo ustrašiti ne sredstev ne naporov. Kavčič Rudi